Nr. 23
ARHIVOLA

Toimetus ja talitus:
Tallinn Pikk 2
Toimetuse ja talituse kodune telefoniteskiaam 429-63
Tarvitamata käsikirju ei säilitata
Toimetuse postkast 433
Toimetuse kõnetunnid k. 13—14
Peatoimetaja A. KIVIKAS

EESTI SÕNA

Üksiknumbri hind 10 senti
Ilmub kuus korda nädalas
Tellimishind kuus kodumaale rmk 2,50; välismaale rmk 3,40
Aadressi muutmine 20 senti
Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja postiagentuurid
Talitus avatud k. 8—15

Nr. 136 (II aastakäik) Teisipäeval, 16. juunil 1942 Tänast lehte 6 lk.

Me süüdistame enamlasi ajaloo julmimas roimas

Kogu Eesti mälestas vägivaldselt äraviidud rahvuskaaslasi suurimas harduses

Poolvardas lipud üle kogu maa tähistasid pühapäevast rahvuslikku leinapäeva. Kirikuis toimusid jumalateenistused enamlaste poolt küüditatud ja mõrvatud eestlaste mälestamiseks. Kõikjal olid kirikud tulvil vaikseid leinajaid. Paljudes kohtades üle maa korraldati ringhäälingu ühiskuulamisi, kuna ringhäälingu kaudu anti edasi Estonia kontsertsaalis peetud leinaaktus, kus Eesti Omavalitsuse juht dr. H. Mäe pidas rahvusliku leinapäeva puhul aktusekõne.

Mälestusaktuse puhul oli Estonia kontsertsaal kaunistatud rohkete loorberipuudega, kuna mõlemal pool poodiumi rippusid suured leinalooris eesti rahvuslipud. Poodiumil asusid Ringhäälingu orkester ja Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoor. Konsertsaal ja rõdud olid rahvast tulvil. Kes kontsertsaali ei mahtunnd. jägisid mälestusaktust Valges ja Rohelises saalis seal ülesseatud valjuhäädajate kaudu.

Aktusest võttis osa ka kindralkomissar K.-S. Lietzmann oma lähimate kaastöölistega, saabudes kontsertsaali Eesti Omavalitsuse juhi dr. H. Mäe ning majandus- ja rahandusdirektor dr. A. Wenditi saatel, kusjuures neid saabumisel tervitas saalitäis rahvast püstitõusmisega.

Muusikalise osa avas Ringhäälingu orkester, kandes Priit Nigula juhatusel ette Eugen Kapi avamängu „Kalevipoeg". Seejärele Liina Reiman kandis ette Henrik Visnapuu luuletuse „Esiisade hauad", mis on pühendatud Eestimaa laste kutsumisele. taas koju, taas kodumaale esivanemate haudade juure. Hardas vaikuses kuulati need kui ka järgnevad ettekanded.

Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoor laulis A. Karindi juhatusel kolm laulu. K. A. Hermanni „Isamaa ilu hoieldes" järele ettekantud Enn Võrgu „Ma lillesideme võtaks" ja Miina Härma „Viimse veretilgani" tungisid eriti kuulajaskonna südameisse. Muusikaline osa lõppes Ringhäälingu orkestri poolt Juhan Aaviku „Õitse Eesti" ettekandmisega.

Kõnetooli astus nüüd Eesti Omavalitsuse juht dr. H. Mäe. Meeskoorilt, publikult ja orkestrilt kõlas ühine eesti rahvushümn. Seejärele pidas dr. H. Mäe küüditatute mälestamiseks aktusekõne, mis on toodud alipool. Kõne lõpul tõusis kuulajaskond püsti ja hüüli kolmekordne „Sieg Heil!" Adolf Hitlerile. Kõlasid saksa hümnid, millega aktus lõppes.

MÄLESTUSAKTUS ESTONIAS. Saalitäis rahvast jälgib suure huviga Eesti Omavalitsuse juhi kõnet Mikrofoni juures istub kindralkomissar K.-S. Lietzmann abikaasaga

Tõotus

14. juunil möödus aasta sellest, mis ühe järjekordse traagilise sündmusena läheb jälle meie rahva ajalukku. Mälestasime tookordset massilist küüditamist, kus üheainsa ööga meie rahva elavast kehast välja kisti üle 12 000 inimese, kes praegu vaevlevad ja hääbuvad ebainimlikes elutingimusis kuski Sise-Venemaa või Siberi kolhoosides, metsades ja rabades. Lipud olid sel päeval üle maa poolvardas, kirikuis peeti leinajumalateenistusi ning Estonia kontsertsaalis korraldati küüditatute mälestuseks suur ametlik leinaaktus, kus kõnega esines meie Omavalitsuse juht dr. H. Mäe ja kuhu kaastunde avaldamiseks oli ilmunud ka meie kindralkomissar K.-S. Lietzmann koos oma lähemate kaastöölistega.

Oma aktusekõnes dr. H. Mäe pöördus raadio kaudu kogu maailma avalikkuse poole süüdistusega selle kuulmatu julma teo pärast enamlaste vastu, millega alustati meie rahva hävitamisega, nagu oli varem juba hävitatud Venemaal teisi väikerahvaid umbes samasuguse mõrvamiste ja küüditamiste meetodiga.

„Me süüdistame kogu maailma avalikkuse ees, et bolševistlik Venemaa näitas siin oma õiget palet. Kõige suurema julmuse ja sadismiga viidi ära meie rahva liikmeid, kelle ainuke süü seisis aususes, korralikkuses ning töökuses, — vastu surmale. Tahame täna kogu maailma avalikkuse ees süüdistada, et meie maal aasta tagasi kommunistlik Venemaa toimis julmemalt kui see kunagi ajaloo pimedaimal ja õudseimalgi ajajärgul kuski maailmanurgas on sündinud."

Nõnda need dr. H. Mäe süüdistavad sõnad kogu maailma avalikkusele kohtumõistmiseks ja järelduste tegemiseks, eriti aga neile, kes uuesti silmagi pilgutamata igasuguste rahvusvaheliste kombinatsioonide tõttu valmis on meid uuesti enamlaste meelevalla alla mängima, meid uuesti niisama ebainimliku ja hirmsa saatuse osaliseks andma.

Kui nüüd küsida, et miks enamlased just nii drastilisi abinõusid pidid meie rahva vastu tarvitusele võtma, ja pealegi keset rahuaega, kus neil kõik võim ja väg väga kindlalt meie üle käes oli ja kus nad pealegi uhkeldasid oma rahupoliitikaga?

Meenub siin üks väike vahejuhtum Seltskondlikust Majast 1939. aasta sügispoole suve. Hambuni relvastatud punaarmee oli olnud juba mõnd kuud Eestis. Seltskondlik Maja ei olnud siis enam muidugi Seltskondlik Maja, vaid Balti mere laevastiku maja, kus muu hulgas korraldati kohalikule rahvale ka igasugu poliitilisi kursusi.

Juhuslikult sattusin koos ühe ajakirjanikust sõbraga (kes nuide hiljem NKVD poolt arreteeriti, sunnitööle mõisteti ja Venemaale viidi) kord ühe säärase kursuse loengule.

Rahvast oli väikeses saalis hõredalt. Paksu näoga, täissöönud juudist politruk valges pluusis kõneles parajasti kodanliku maailma välispoliitikast ja sõimas õige lopsakalt, nagu see enamlaste propaganda stiil üldse on, „inglise koeri", kes Nõukogude Liitu püüdvat sisse piirata. Kui politruki libedasti voolav sõimuvaling oli lõppenud, küsis ta kokkutulnuilt, et kas kellelgi on ka mingeid küsimusi. Seal tõusis üles lihtne töölisnaine ja küsis, et kuidas see oodatav kommunistlik kord ka lõplikult välja näeb. Politruk ei mõtelnud silmapilkugi ja vastas kohe: „Seda ei tea mina." Ja lisas kohe juure: „Seda ei tea veel praegu keegi, kuidas kommunistlik kord lõplikult kujuneb. Praegu on meil alles tööliisklassi diktatuur, mille kaudu me selle suure ideaali poole püüame."

Nõnda vastas see politruk töölisnaisele tookord. Ja nagu ma hiljem kuulsin, olid paljud teisedki politrukid vastanud sellele küsimusele samasuguselt.

Aga kui nüüd küsida — mille poole see enamlus oma diktatuuri ja terroriga võitleb, kui ta isegi ei tea, milline ükskord see kommunistlik kord tuleks? Milleks siis sääraseid hirmsaid verepõhvreid, sunnitööd, asjatuid kannatusi rahvalt, kui ei teata, milleks seda vaja on!

Kes jõuaks üles lugeda kõiki neid kannatusi, verd ja pisaraid, vaevu ja valusid, mis Venemaa rahvastele (eriti selle alla jäänud väikerahvastele) osaks on saanud viimase paarikümne aasta jooksul! Kes jõuab üles lugeda meiegi rahva pisaraid sel ainukesel aastal, mil enamlased meil valitsesid, eriti aga neid valusid, vaevu ja hirmsaid ahastusi, mis pidid läbi elama niihästi küüditatud kui ka siiajääjad 14. juuni ööl aasta tagasi!

Meile kui väikerahvale on iga inimene kallis, kuid enamluse süsteemis ei maksa see midagi. Ses süsteemis ei ole inimesel kärbse väärtustki! Sest seal on süsteem süsteemi, aga mitte inimeste pärast. Kuid iga süsteem, mis ei ole inimese jaoks, on väär, on vale. Kui on süsteem, siis peab ka selge olema, mille poole võideldakse, mida kätte tahetakse saada. Enamlased hävitavad rahvaid, mitte ainult üksikuid inimesi, ja ometi nad ei tea, mille poole nad nimelt tüürivad, mida nad tahavad saavutada.

Kui inimese elu aga on nii odavaks tehtud, nagu seda on Venemaal, ei või olla juttu ka mingist kultuurist, kuigi sellest seal kogu aja väga laia suuga on pasundatud. Tõeline kultuur algab alles sealt peale, kus inimesed üksteist austama ja armastama õpivad. Lenini teooria aga jutlustab vihkamisest, hävitamisest, ta kihutab üht inimest taparistaga teise vastu.

Veneline, asiaatlik enamlus on iga kultuurirahva verivaenlane. Seda ei tarvitseks enam korrata. Sellest kõnelevad meile juba külmad faktid — üle 60 000 eestlase on see venelik kommunism mõrvanud, sunnitööle saatnud ja küüditanud.

Suur haav meie rahva südames on nii raske, et see kisendab tasumise järele. Tasumise järele kõigi nende libedate pettuste ja usalduse kurjasti tarvitamise eest, mille järele kogu meie rahvale surmaling kaela visati.

Selle tasumiseks on aga ainus tee. Ning see on see, millest jälle kõneles meie Omavalitsuse juht, kui ta oma aktusekõnes ütles: „Me ei jää enne rahule, kui oleme vabastanud need meie eesti rahva liikmed oma rahvale tagasi või nende põrmud toonud meie kodumaa mulda, et nad ka pärast surma siiski võiksid tagasi tulla oma kodumaale, kuhu on kogu aja ihanud nende hing ja süda.

Seda õuduste aastapäeva tõotust ei tohi me kunagi unustada. Igal aastal, kui me rahvuslikul leinapäeval — 14. juunil, tuletame meele seda päeva, siis uuendame oma tõotust võidelda rindel ja võidelda tagalas, täita igaüks oma kohust oma kohal ja oma rahva vastu niikaua, kuni see julm vaenlane on hävitatud."

Alb. K.

Eesti Omavalitsuse juhi kõne mälestusaktusel

„Su üle Jumal valvaku,
mu kallis isamaa!"

Niisugune palve tõuseb täna kümneist tuhandeist südameist taeva poole, — südameist, kes on meist kaugele eemale viidud, südameist, kes peavad piinatult ja kurbuses sellele päevale mõtlema, mil nad ühe aasta eest meie hulgast vägivallaga igasuguse süüta ja põhjuseta ära viidi ja rööviti. Meie kõik oleme täna mõttes koos nendega, kes peavad viibima meist nii kaugel. Meil ei ole kalme, millede juure minna oma armastust avaldama kõigile neile, kes meie hulgast on vägivaldselt ära viidud. Me ei tea isegi, kus need meile nii armsad inimesed vilbivad, et oma mõtteis nende juures olla või ette kujutada, kuidas nende käsi käib.

Meile on jäänud selle julma teo tagajärjena veel suurem julmus meie rahva vastu, — see on teadmatus kõigist neist meie rahva liikmeist, kes nii julmal kombel küüditati. Me oleme teadmatuses nende asukohast, me ei tea, kas nad on veel elus või on juba piinarikkasse surma läinud, me ei tea, kas neid leinata elavaina või surnuina.

Ja seepärast me kogunesime täna siia — kogu eesti rahva ja kogu maailma ees tulime me täna siia kokku meele tuletama kõiki neid, kes meie hulgast on vägivaldselt ära viidud. Ja mitte ainult meie ei tuleta neid meele; meie rahvuslikul leinapäeval tuli saksa rahva esindajana siia kindralkomissar koos kõigi oma kaastöölistega, et meiega kaasa leinata.

Eesti rahvas otsustati hävitada

Me mõtleme tagasi. Üks aasta tagasi, öö vastu tänast päeva, ilma et keegi oleks teadnud ette aimata, ilma et keegi oleks tunnud end milleski süüdi olevat, ilma et keegi oleks millegagi seda põhjustanud, otsustati bolševistliku Vene riigi poolt ära hävitada eesti rahvas. Algus tehti sellega, et ta parimaid poegi, kellede tegevust peeti kardetavaks bolševistlikule riigikorrale, oma kodumaalt, oma rahva hulgast vägivaldselt küüditada ja vastu viia pikaldasele ning piinarikkale surmale.

Üks aasta tagasi, öö vastu tänast päeva, koputasid julmade GPU meeste, julmade juutide ja rahva muude jätiste käed üle kümne tuhande perekonna ustele ja nõudsid lahtitegemist. Ja kui uks avati ilma paha aimamata keset rahuaega, siis tuli sisse need eesti rahva röövijad ja nõudsid silmapilkset kaasatulemist, enamikel juhtudel andmata aega end korralikult riietadagi. Ja siis toimetati need õnnetud inimesed jaamadesse, kuhu juba mõnda aega oli kokku toodud trellidega loomavaguneid, milledes kavatseti eesti rahvast järjekindlalt ära viia vastu surmale — sunnitööliste Sise-Venemaale.

Need olid perekonnad meie hulgast, — kuid igakord ei olnud nad isegi terved perekonnad, sest kui vanemaid ei olnud kodus, siis viidi ära ainult lapsed, kui üht abieluppoolt ei olnud kodus, siis viidi ära see, kes oli kodus. Ja viidi vanemad ära nii, et lapsed jäid leinama.

Ja sel ööl, kui niiviisi eesti rahvast nagu metsloomi taga aeti ja neid jaamadesse neisse trellidega rongidesse viidi, ei olnud julmusel veel lõppu. Jaamades lahutati perekonnaliikmed üksteisest, lahutati mees naisest, vanemad lastest, ja igaüks neist saadeti laialt ise ilmakaare vastu pikaldasele surmale.

Mäletame, kuidas aasta tagasi võisime meie jaamades neid õuduste ronge vaadata ja näha vaid kaugelt ning vargsi. Aga ei jatkunud veel neistki julmusist. Neile süütuile ja õnnetuile inimesile meie rahva hulgast anti süüa vaid soolast kala, lasti ronge viis päeva seista jaamades ega antud neile juua. Ja kui väetid lapsed julgesid tuua vett neile peagu hulluks minevaile januseile inimesile, siis võtsid julmad rongivalvurid vee ja kallasid selle maha januste inimeste silme ees.

Eesti rahvas kaotas üheainsa ööga 12 000 inimest

Me teame, et [illegible] tagasi, pärast niisugust vilu päeva kestnud piina, hakkasid need rongid pikkamööda liikuma itta. Igas jaamas hargnes üks vagun põhja, teine lõunasse, üks kaugemale itta, teine lähemale itta. Kõiki neid ronge saatis eesti rahvas pisarais ja kurbusega südames.

14. juunil möödunud aastal kaotas meie rahvas üheainsa ööga üle 12 000 inimese. Selle 12 000 inimese seas oli põllumehi, jõukaid ja vaeseid, töölisi, ametnikke, vabakutselisi, haritlasi. Selle 12 000 inimese seas oli mehi ja naisi, oli vanu ja lapsi, oli isegi rinnalapsi.

Kui mõtleme täna sellele tagasi, siis küsime, miks seda julmust eesti rahva vastu kasutati? Miks neid inimesi, kes milleski ei olnud süüdi, kes millegagi ei olnud keset rahuaega annud põhjust enese vastu kurjategijaile määratud seaduste kasutamisele võtmiseks, kellede hulgas olid rinnalapsed ja väikesed lapsed, väetid vanainimesed, — miks neid kõiki nii julmal kombel oma rahva hulgast pidi ära viidama, nii et osa neist juba teel, enne kui neid kodumaalt veel suudeti ära viia, suri?

Me teame, et see sündis ainult sellepärast, et need inimesed olid eestlased, keda ei oleks kunagi suudetud muuta bolševikeks ega oleks suudetud neid muuta teissuguseks, sest need inimesed olid ausad, töökad ja korralikud inimesed, kelledest peeti nende ümbruses lugu.

See oli ainuke põhjus, miks need inimesed esimeses järjekorras eesti rahva hulgast ära viidi.

Ja praegu me kaebame kogu maailma avalikkuse ees ringhäälingu kaudu: me süüdistame bolševikke kogu maailma ees meie rahvuslikul leinapäeval, et keset rahuaega eesti rahvas vallutati vägivaldselt bolševistliku Venemaa poolt, et bolševistlik Venemaa otsustas ära hävitada eesti rahva ja et see hävitamine aigas peale mõrvadega ning küüditamistega.

Me süüdistame kogu maailma avalikkuse ees, et bolševistlik Venemaa näitas siin oma õiget palet. Kõige suurema julmuse ja sadismiga viidi ära meie rahva liikmeid, kellede ainuke süü seisis aususes, korralikkuses ning töökuses — vastu surmale.

Tahame täna kogu maailma avalikkuse ees süüdistada, et meie maal aasta tagasi kommunistlik Venemaa toimis julmemalt kui see kunagi ajaloo pimedaimal ja õudseimalgi ajajärgul kuskil maailmanurgas on sündinud.

Ouduste öö äratas rahva mehemeele

See oli õuduste öö vastu 14. juunit.

Ja seilele õuduste ööle järgnes hommik. Praegusel hommikutunnil, aasta tagasi, leidis päike meie kodumaa pinnalt naisi, kellede lapsed olid röövitud, naisi, kes olid maha jäänud, kuid kellede mehed olid röövitud. See hommikutund leidis meie maalt lapsi, kes olid orbudeks jäänud, sest neilt olid röövitud nende vanemad, ja vanemaid, kes olid jäänud üksi, sest neilt olid röövitud nende lapsed.

Kogu meie maa, mitte ükski eesti perekondadest, ei jäänud sellest õuduste ööst puudutamata, ja täna leinavad kõik kas ema, isa, abikaasat või lapsi. Ja me ei tea midagi nende saatusest ega käekäigust.

See öö aasta tagasi oli õuduste öö. Ja kui me täna meele tuletame tundi, mis täidab meie kõigi südameid kurbusega, ei häbene me oma pisaraid, sest need pisarad on tingitud vägivallast, julmast vägivallast, mida on kasutatud meie vastu.

See õuduste öö vastu 14. juunit möödunud aastal käis nagu torm-tuul üle meie maa ja äratas kogu meie rahva hulgas ühekorraga mehemeele.

Igaühele olid saanud päris selgeks kõik need bolševike sihid, mis olid määratud eesti rahvale. Meile oli saanud selgeks see, et eesti rahvas oli määratud surmale, ja määratud piinarikkale surmale. Ja see äratustorm, mis sellest õudusest äratatuna üle maa käis, see äratas kõikides mehemeele. Meie mehed kogunesid otsekohe metsadesse ja rabadesse, et ennast valmis seada võitluseks eesti rahva ja Eesti maa päästmiseks.

Meie rahva päästis Adolf Hitler

Ja tänasel päeval, aasta tagasi, selle suure kurbuse ja leina juures, mida üksainus öö meie rahvale valmistas, pöördusid meie kõigi ootused ja meie kõigi südamed selle ainsa mehe poole, kes võis ära hoida meie rahva edaspidise saatuse. Kõigi eestlaste südamed pöördusid sel päeval selle mehe poole, kes oli ainuvõimeline võitlema selle bolševistliku Venemaa julmuse vastu, et ta lõplikult hävitada, — see on saksa rahva juht Adolf Hitleri poole.

Ja me teame — nädal hiljem kutulutas Adolf Hitler kultuuri, tõe ja õiguse nimel hävitussõja bolševismi ja bolševistliku Venemaa vastu. Juba mõni nädal hiljem olid Saksa väed tulnud üle Eesti piiri vabastama meie kodumaad ja rahvast. Ja meie mehed, kes olid end juba võitlusvalmis seadnud metsades ja rabades, algasid ühist võitlust saksa rahvaga ühise vaenlase vastu, kes tahtis hävitada mitte ainult meie rahvast ja meie kodumaad, vaid kõik, mis on maailmas üldse aus, töökas ja korralik.

Ja kui see õuduste torm oli meie rahvast üle käinud, siis tõotas iga eestlane oma südames teha kõik, mis temast ripub, selleks et niisugust õudust enam kunagi ei saaks korduda.

Ja täna, eesti mehed ja eesti naised, kui me seda õudset päeva, seda rahvuslikku õnnetust meele tuletame, siis tuletame seda meele mitte ainult kurbusega südames kõigist neist armsaist ja perekonnaliikmeist, kes meie hulgast on teadmata kadunud, vaid me tõotame ka oma südames ja hinges mitte enne rahule jääda, kui oleme leinud kõik, mis meie jõud ja meie võimed lubavad, et hävitada vaenlane ja vabastada need meie rahva liikmed sealt Venemaa orjusest, kuivõrd nad veel on elus. Me ei jää enne rahule, kui oleme vabastanud need meie eesti rahva liikmed oma rahvale tagasi või nende põrmud toonud meie kodumaa mulda, et nad ka pärast surma siiski võiksid tagasi tulla oma kodumaale, kuhu on kogu aja ihanud nende hing ja süda.

Seda õuduste aastapäeva tõotust ei tohi me kunagi unustada. Igal aastal, kui me rahvuslikul leinapäeval — 14. juunil, tuletame meele seda päeva, siis uuendame oma tõotust võidelda rindel ja võidelda tagalas, täita igaüks oma kohust oma kohal ja oma rahva vastu niikaua, kuni see julm vaenlane on hävitatud.

(Järg 4. lk.)

Eesti Omavalitsuse juht dr. H. Mäe mälestusaktusel kõnelemas

Küüditatult saabus kiri

Enamik äraviidud eestlasi Kirovi oblastis metsatöö del

Nagu vastuseks tuhandete eestlaste palavalmale soovile näha Venemaale küüditatud omakseid taas kodumaal, tuli elle teade küüditatust, kes õnnelikult on üle elanud rasketes tingimustes Vene karmi talve.

Elle hommikul saabus Haapsalu kodanikule Elviine E-le kiri, et tema Venemaale küüditatud tütar elab.

Kirjasaaja kaks tütart küüditati möödunud aastal Venemaale, kuna kolmas tütar elab Saksamaal. Nüüd kirjutas Saksamaal elutsev tütar emale, et ta on saanud kirja oma õelt Venemaalt. Kiri on tulnud Punase Risti kaudu läbi Sveitsi ja on kirjutatud tänavu maikuus.

Kiri on väga lühike ja selles öeldakse, et küüditatu on Kirovi oblastis ja kälvat metsatööl, samuti et enamik Eestist küüditatuid asub seal.

Kuna õde tundis oma õe käekirja ära, ei ole kahtlust kirja ehtsuses. See saabunud teade aitab tõsta meeleolu küüditatute omaste kui ka kogu eesti rahval.

MAJA-MAJALT EDASI ALISTUVAD. Pärast vihast võitlust pidid enamlased alistuma. Ülestõstetud kätega ilmuvad välja viimsed ellujäänud

STALINI FORT LANGES

Sügav sissemurd Sevastoopoli kaitsesüsteemi. Ida pool Harkovit löödi vaenlast rängalt ja võeti 25 000 vangi

Juhi peakorterist, 14. juunil.

Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Sevastoopoli ees tungib Saksa rünnak kibedais lähivõitlusis üha sügavamale looduse ja tehnika kõigi vahenditega kaitstud kindlusemaastikku. Vallutati kõrgendikul asetsev, moodne ja tugev Stalini fort. Venelaste vasturünnakud nurjusid. Võitluslennukid **uputasid** kindluse lõunalahesse sissesõitva 10 000-tonnise transportlaeva.

Mustas meres torpedeerisid Itaalia kiirpaadid 13. juuni ööl üht suurt, tugevasti julgestatud vaenlase aurikut. Saksa õhujõud hävitasid Krimmi vetes Nõukogude õhutõrje-erilaeva ja vigastasid üht vaenlase hävitajat.

Harkovi idaruumis hävitati ja võeti vangi osa sissepiiratud vaenlase jõude. Võitlus löödud vaenlase riismetega kestab. Seni võeti üle 20 000 vangi ja saadi saagiks või hävitati 169 tanki, 113 suurtükki kui ka suur hulk relvi ja muud sõjamaterjali.

Rinde kesk- ja põhjaosas toimusid vaid kohalikud võitlused. Volhovi rindel löödi vaenlase rünnakud tagasi.

Kauges põhjas pommitasid võitluslennukid Murmanski sadamat ja linnapiirkonda kui ka Louhi raudteejaama. Siin tulistati õhuvõitlusis ilma meiepoolsete kaotusteta alla 11 vaenlase lennukit. Seitsme Nõukogude pommituslennuki mõjutul rünnakul ühele lennuväljale kaotas vaenlane jahilennukite tõrje tõttu 6 lennukit.

Põhja-Aafrikas arenevad Saksa ja Itaalia vägede operatsioonid soodsasti. Ühel rünnakul sügavale vaenlase tiiba hävitati 54 Inglise tanki ja võeti üle 400 vangi. Saksa jahilennukid tulistasid ilma omapoolsete kaotusteta alla 9 Inglise lennukit.

Vahemeres uputasid Saksa võitluslennukid Inglise konvoist põhja pool Mersa Matruhhi ühe 5000-tonnise kaubalaeva. Pommitabamustega vigastati veel 2 suurt laeva ja üht julgestuslaeva. Saksa allveelaevad uputasid Sollumi ees vaenlase valvelaeva ja Süüria rannikul ees 500-tonnise laskemoonalaeva.

Lõuna-Inglismaal saavutas üks võitluslennuk julgel päevasel madalrünnakul raskekaliibrilisi pommitabamusi lennukitööstuse ühele tehasele. Öisel rünnakul vaenlase konvoile Bristoli kanali suudmes saavutati pommitabamusi ja vigastati raskesti 5 kaubalaeva ja üht Inglise hävitajat.

Juhi peakorterist, 15. juunil.

Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Võitluses Sevastoopoli pärast löödi vaenlane hoolimata visast vastupanust välja mitmest tugevasti kindlustatud positsioonist kindluse lõunarindel. Kiire vastulöögiga õnnestus ründaval jalaväel lüüa sügav sissemurre vaenlase kaitsesüsteemi. Kindluse piirkonna kohal tulistasid Saksa lennukid ilma omapoolsete kaotusteta alla 16 Nõukogude lennukit.

Harkovi idaruumis hävitati või vangistati löödud vaenlase riismed. Eile teatatud kaotuste arvud on tõusnud üle 25 000 vangini, 266 tankini ja 208 suurtükini. Kurski idaruumis paiskasid Saksa ja Ungari väed vaenlase korduvad rünnakud tagasi.

Rinde kesk- ja põhjaosas möödusid meie kohalikud rünnakettevõtted rinde tagalas soodsasti. Mitmes kohas hävitati regulaarvägede gruppe ja jõuke. Volhovi rindel löödi raskeis võitlusis tagasi vaenlase tugevamad rünnakud.

Lapimaal piirasid Saksa väed teedeta ürgmaastikus sisse üleolevad vaenlase jõud ja hävitasid nad.

Kaugel põhjas heitsid õhujõud pomme Murmanski sadamapiirkonnale ja vigastasid üht vaenlase hävitajat.

Ajavahemikus 2. kuni 11. juunini kaotasid Nõukogude õhujõud 456 lennukit, neist hävitati 343 lennukit õhuvõitlusis, 66 lennukit õhutõrjesuurtükiväe poolt ja 28 maaväe üksuste poolt, teised hävitati maapinnal. Samas ajavahemikus läks idarindel kaduma 47 meie lennukit.

Põhja-Aafrikas paiskasid Saksa ja Itaalia väed vaenlase kibedais võitlusis kaugemale tagasi. Vastane kaotas seejuures 52 tanki ja suure hulga sõjamaterjali. Saksa jahilennukid tulistasid eile alla 14 Inglise lennukit.

Võitluses Sevastoopoli pärast on Stalini fordi vallutamisel ühe Alam-Saksi jalaväedivisli pataljon major Arndti juhtimisel, üks pioneerkompanii ülemleitnant Heyeri juhtimisel ja üks rünnaksuurtükiväepatarei kapten Cäsari juhtimisel eriti silma paistnud.

Berliin, 15. 6 (DNB) Sõjajõudude ülemjuhatuse teatel vallutati Stalini fort Sevastoopoli ees pärast raske ja raskeima suurtükiväe päevi kestnud tulistamist koostöös õhujõududega.

Fort sai ainuüksi ühel päeval 4 raskeimakaliibrilist täistabamust, mistõttu pooled punkrisuurtükkidest muutusid tulistamiskõlbmatuks. Pärast suurtükiväe edu ründasid 13. juuni varahommikul Alam-Saksi jalavägi ja Reini pioneerid forti ja vallutasid selle kibedais lähivõitlusis, kusjuures suurtükivägi oma raske häirimistulega surus teisi kindlustusi maha ja kaitses Saksa rünnaku tiibu.

Sevastoopoli rinde teises kohas purustasid täistabamused samal päeval 6 punkrit, ühe õhutõrjepositsiooni ja ühe soomuskupli. Teist tugevat forti tulistati plaanikindlalt, nii et selle torn pärast mitut tabamust sai tulistada ainult ühe suurtükiga. Üks võitlusgrupp jatkas pidevates võitlustes kogu öö rünnakuid piki suurt teed ja vallutas vaenlaselt kell 5 hommikul ühe tähtsa kõrgendikupositsiooni.

Võitlus teiste kindlustuste ja tugevasti väljaehitatud kõrgendikupositsioonide pärast kestab

Vaenlase vasturünnakud äsjavallutatud positsioonidele kõigis võitluslõikudes löödi tagasi venelastele väga suurte veriste kaotustega.

Saksa õhujõud toetasid eile tugevate jõududega maaväe rünnakuid Sevastoopoli kindlustustele. Täistabamustega hävitati suur hulk soomuspunkreid kusjuures võitlus- ja sööstvõitluslennukid sundisid vaenlase suurtükiväe vaikima ja tegid nulga patareisid tulistamisvõimetuks. Tugevasti kindlustatud Nõukogude rannakaitsepatareid olid samuti Saksa pommide eesmärgiks. Täistabamused purustasid soomuskupleid kui ka betoonpunkreid ja hävitasid vaenlase suurtükkide seisukohti. Samaaegselt ründasid Saksa võitluslennukite üksused hea mõjuga vägede koondusi ja järeleveolaagreid, mis asusid kaljuse maastiku mäelõhedes.

Idarinde lõunalõigus ründasid Saksa võitluslennukid Nõukogude patareipositsioone ja väekoondisi ning tekitasid neile raskeid kaotusi.

Rinde kesklõigus pommitasid Saksa võitluslennukid eriti Nõukogude järeleveoliiklust kui ka raudtee-eesmärke tagalas. Purustati mitu raudteeliini-lõiku ja transportrongi.

Seniste teadete kohaselt tulistati eile õhuvõitlusis mitmesuguste idarindelõikude kohal alla 14 vaenlase lennukit.

Ka Murmanski sadamaseadmed olid eile ägedate õhurünnakute eesmärgiks.

Mitmes rünnaklaines ilmusid Saksa võitluslennukid Murmanski kohale ja heitsid raskekaliibrilisi pomme peakail asetsevaile hooneile ja ladudele, kus tekkisid tunduvad purustused ja tulikahjud. Eelmise päeva rünnakul tekitatud tulikahjusid Murmanski linna põhja- ja idaosas suurendati veelgi uute pommiheidetega.

Tihedaid suitsupilvi linnapiirkonna kohal nägid Saksa võitluslennukite meeskonnad üle 150 km kaugusesse.

Sööstvõitluslennukite rünnak Murmanski raudteejaama seadmeile tekitas seal suuri purustusi.

Berliin, 15. 6 (DNB) Täiendavalt tänasele sõjateatele kuuleb DNB:

Elav võitlustegevus Harkovi juures on lõppenud Saksa rünnaku täieliku võiduga. Mõjuvalt rõhutavad vangide ja sõjasaagi arvud Saksa aktsiooni, mis lõikas läbi Timošenko pealetungi viimse tangliigutuse mis kuu tagasi algas selle kommunistliku väejuhi õõnsa päevakäsu põhjal.

Timošenko oli löönud kaks kiilu ette, et Saksa rinne Ukrainas läbi lõigata ja taas vallutada Harkov. Selle tangliigutuse lõunaosa purustati kuulsas Harkovi hävituslahingus Iziumi juures. Tangide põhjaosa, mis oli ette nihutatud Voltšanski ruumis ja mille sihiks oli haarata Harkovit põhja poolt, neutraliseeriti samal ajal tugeva Saksa tõrjevõitlusega.

Kui tänane ülemjuhatuse teade märgib selle võitlustegevuse lõppu, siis ütleb see, et Saksa väed, kes viimaseil päevil üle läksid rünnakule, on

Timošenko tangide põhjapoolse osa samuti purustanud.

Kommunistide liinide paisumine on sisse surutud. Saksa väeosad jõudsid mitte üksi Doonauni, vaid ületasid jõel kõik tähtsamad kohad.

Saksa vägede poolt Sevastoopoli juures vallutatud Stalini fort kuulub kindlustusvööndisse, mis kulgeb põhja pool Sevastoopolit piki Belbeki jõge. Selle kaitsesüsteemi 3 moodsaima peakindlustust kannavad nimesid Stalin, Lenin, Molotov.

Krimmi läänerannikul Jevpatoria juures teostasid Nõukogude sõjalaevad rünnaku rannikule, mis oli kavatsetud tähelepanu kõrvalejuhtimise manöövrina võitlusist Sevastoopoli ees. Arenes suurtükiväe lahing sõjalaevade ja Saksa rannakaitsesuurtükiväe vahel. Kommuniste sunniti pärast mõnd tabamust tagasi tõmbuma.

Berliin, 14. 6. (DNB) Nagu sõjajõudude ülemjuhatus teatab, oli Nõukogude õhujõududel ka 12. ja 13. juunil raskeid kaotusi. Ägedais õhuvõitlusis kõigis idarinde lõikudes, Jäämerest Musta mereni, tulistasid Saksa jahilennukid alla 76 vaenlase lennukit. 13 lennukit hävitati maapinnal ja kaks tulistati alla õhutõrjesuurtükiväe poolt. Kokku hävitati seega kahe päeva jooksul 91 Nõukogude lennukit. Samal ajal läks kaduma 15 meie lennukit.

Tammepärja kandja kapten Philipp saavutas seejuures 12. juunil 105. õhuvõidu.

Soome lahes uputati Vene kiirpaat

Helsingi, 15. 6. (DNB) Tänases Soome sõjateates üteldakse:

Maarindel ei toimunud midagi mainimisväärset.

Soome lahe rannikul hävitasid kerged merejõud ühe vaenlase kiirpaadi.

Laadoga järvel sundis rannasuurtükivägi ümber pöörduma vaenlase laevu, mis püüdsid läheneda meie rannikule.

Eile pärast lõunat püüdsid mõned vaenlase lennukid heita pomme Kotkale, mida aga õhutõrje suutis takistada. Hommikuhämaruses korrati katset. Sihitult allaheidetud pommidest tekkinud kahju on tähtsusetu. Edasi lendas vaenlane mõne lennukiga veel Soome lahe idaosa ja Käkisalmi kohale.

Juht õnnitles Antonescut

Berliin, 15. 6. (DNB) Juht saatis Rumeenia riigijuhile marssal Antonescule tema 60. sünnipäeva puhul järgneva õnnitlustelegrammi:

„Teie 60. sünnipäeval saadan Teile, härra marssal, minu südamlikemad õnnitlused. Siinjuures meenutan ma eriti Teie juhtimisele alluva Rumeenia ja ta vahva armee saavutusi võitluses ühise kommunistliku vaenlase vastu. Siiralt soovin ma, et Teie sihikindel loomisjõud säiliks Teil veel pikki aastaid oma maa kasuks ja rumeenia rahva õnneks."

Ka välisminister von Ribbentrop saatis Rumeenia riigijuhile südamliku õnnitlustelegrammi.

Rumeenia riigijuht Krimmis

Bukarest, 15. 6. (DNB) Oma inspektsioonireisil külastas marssal Antonescu Sevastoopoli ruumis asuvaid Rumeenia vägesid.

Sevastoopolist lahkudes siirdus riigijuht nende Rumeenia väeosade juure, kes võtsid osa võitlusist Kertši poolsaarel ja Kertšis eneses. Lõpuks külastas marssal Aasovi rannikul seisvaid väeosi.

—o—

Norrast uusi vabatahtlikke idarindele

Oslo, 15. 6. (DNB) Oslo lossi ees toimus täna ennelõunal sõjaline paraad, mispuhul peaminister Quisling vaatas üle Norra vabatahtlike leegioni „Holmestrangi reservpataljoni".

Pärast ülevaatust pidas Quisling lühikese kõne. Ta väljendas tunnustust vabatahtlikele, kes võitluses kommunismi vastu toetavad Euroopa uut korda.

Purustav löök Inglise laevastikule Vahemeres

Itaalia õhujõud uputasid 2 ristlejat, 1 hävitaja ja 4 kaubalaeva. Raskesti vigastatud 1 lahingulaev, 1 lennukikandja ja 2 ristlejat

Rooma, 15. 6. (DNB) Itaalia peakorter annab järgmise eriteate:

Tänases sõjateates mainitud kahest konvoist nägi meie luure 13. mai esimestel tundidel üht konvoid, kes lahingulaevade ja 2 lennukikandja tugeval julgestussaatel tuli Atlandist. Meie lennukid jälitasid konvoid kogu päeva.

Itaalia õhujõud ründasid eile korduvalt seda konvoid Sardiinia ja Tunisi vahelises merepiirkonnas. Torpeedo-, pommitus- ja sööstvõitluslennukite tugevad üksused, keda õigeaegselt koondati soodsa asukohaga toetuspunkti, ründasid pidevais rünnaklaineis koidikust kuni päikese loojanguni, hoolimata julgestuslaevade tõrjetulest ja lennukikandjalt õhkutõusnud jahilennukite ägedaist rünnakuist. Uputati 2 ristlejat, üks torpeedopaadihävitaja ja 4 kaubalaeva. Üks lahingulaev, üks lennukikandja, 2 ristlejat, üks torpeedopaadi hävitaja ja 4 kaubalaeva said korduvaid torpeedo- ja pommitabamusi ja neid vigastati raskesti.

Ägedais õhulahinguis, mis arenesid igakord meie rünnaküksuste ilmumisel, tulistati 15 vaenlase lennukit põledes alla.

20 Itaalia lennukit ei ole oma tugipunktidesse tagasi pöördunud. Mõned meeskonnad päästeti päästelennukite poolt. Ühe rühma, ühe grupi ja kahe salga komandandid on kadunud. Meeskondades on palju haavatuid. Kolm lennukit, hoolimata saadud vigastustest, saabus oma tugipunktidesse.

Täna varahommikust peale jatkati aktsioone järelejäänud vaenlase üksuste vastu.

Rooma, 15. 6. (DNB) Tänases Itaalia sõjateates üteldakse: Ain el Gazala piirkonnas elav suurtükiväe- ning luuretegevus. 12. ja 13. juuni lahinguis tõusid vaenlase kaotused 69 tankini ning 13 suurtükini, mis hävitati või vallutati. Samuti tõusis vangide arv 700-ni. Lennuvägi ründas edukalt auto- ning väekoondisi vaenlase järeleveoliinide vahetus läheduses. Kaheksa luuresoomusmasinat tulistati põlema, mõningaid tosinaid tabati ning vigastati. Vahemeres on käimas äge rünnak kahe vaenlase konvoi vastu.

Koristamistööde lõpetamisel tõusis vaenlase õhurünnakute ohvrite arv Torentis 99-ni.

Rooma, 14. 6. (DNB) Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Marmarika lahing jatkub.

Ain el Gazala piirkonnas möödus vaenlase motoriseeritud üksuste rünnak meie jalaväeüksustele täiesti tulemusteta. Vaenlane löödi tagasi ja tal oli raskeid kaotusi.

Sevastoopoli vetes torpedeerisid meie kiirpaadid 13. juuni ööl üht laskemoonalaadungiga 10 000-tonnist mootorlaeva. Kui vaenlane püüdis mootorlaeva ära pukseerida, tabasid teda koos kiirpaatidega opereerivate Saksa lennukite pommid ja laev lasti õhku.

Berliin, 15. 6. (DNB) DNB kuuleb sõjalisist ringkonnist: Põhja-Aafrika rindel ründasid eile Saksa võitluslennukid tõhusa mõjuga Inglise lennuvälju Sidi Barani ruumis. Lennuväljade kaitset teostavatele Inglise õhutõrjepatareidele ja helgiheitjate seisukohtadele heideti kõigikaliibrilisi pomme.

Teised Saksa võitluslennukid pommitasid hea mõjuga Mersa Matruhhi sadamaseadmeid ja linna piirkonda.

Briti väed P.-Aafrikas ümber piiratud

Rooma, 15. 6. (DNB) Itaalia peakorter andis täna Põhja-Aafrikas toimunud võitluste üle järgmise eriteate:

Pärast Bir Hacheimi vallutamist alanud uus lahing on pärast veriseid võitlusi löönud vaenlase võitlusjõud kahte ossa. Teljeriikide võitlusjõud tungisid üle Acroma ja Via Balbia ja jõudsid mererannani. Kõik lääne pool seisvad tugevad vaenlase väeosad on sisse piiratud.

Vangide arv ja saagi suurus ei ole praegu veel teada.

Uuel rünnakul Inglise konvoile Tobruki põhjapiirkonnas vigastati raskesti üht umbes 3000—4000-tonnist kaubalaeva, üht hävitajat ja kaht valvelaeva.

Berliin, 14. 6. (DNB) Sõjajõudude ülemjuhatuse andmete järgi võitluste kohta Põhja-Aafrikas on kõrvekindluse Bir Hacheimi vallutamine teljevägede uute tulemusrikaste rünnakliikumiste lähtepunktiks. Möödunud nädala võitlusoperatsioonid toimusid kuumade kuivade ilmadega, mida katkestasid liivatormid ja tugev vihmavalang, mis sel aastaajal on ebaharilik. Viimaste teadete kohaselt on Rommeli soomusjõud võitluses lääne pool El Ademit. See kõrvekoht asetseb umbes 40 km kirde pool Bir Hacheimi, endistest võitlustest tuntud Sidi Rezegi teel. Bir Hacheimi vallutamine võimaldas Saksa-Itaalia võitlusjõududel alustada kohe edasitungimist põhja poole.

Üldse võeti võitluste jooksul Põhja-Aafrikas seni üle 12 000 vangi, hävitati või saadi saagiks ümmarguselt 600 tanki ja soomusautot, üle 300 suurtüki ning sadu soomussõidukeid. Arvestades Aafrika sõjatandre erilisi olusid, tõuseb nende arvude tähtsus veelgi. Siin ei saa vaenlane töötada massidega, kes, nagu idas, paisatakse võitlusse, kaotusi tähele panemata jättes, vaid siin on võimalik tegutseda ainult võrdlemisi vähese arvu kõrgeväärtuslike sõduritega, kellede säästmine on vastasele eluliseks tarviduseks.

Vaenlaste tugipunktid varisevad

Eelmine nädal seisis teljeriikide suurte saavutuste tähe all. Vaenlase propaganda ei suuda varjata nende võitude tähtsust

Berliin, 15. 6. (DNB) DNB sõjalise kaastööline kolonelleitnant Krause sõjanädalaülevaade:

Möödunud nädal seisab kolmikpakti jõudude suurte ning kaugeleulatuvate saavutuste tähe all. Nende nimetamine tähendab silmapilgu sõjalisgeograafiliste tähtsamate võtmepunktide loetlust: Sevastoopol — praegune tugevaim kindlus maailmas, Bir Hacheim — lõunapoolne nurga- ja tugisammas Briti kaitserindele Liibüas, allveelaevade võidud Ameerika idakaldal, Kariibi meres ning Panama kanali lüüside ees, Jaapani maandumine Aleuutidel ning Jaapani merevõit Midway ees.

Sevastoopoli ees kasutasid enamlased aega ning täiendasid looduslikku kindlust uueaegse kindlustustehnika kõigi vahenditega, tehes selle võitmatuks. „Võitmatuks, kui Saksa diviisid rünnakule poleks asunud. On käimas suur võitlus.

Saksa sõjajõudude teade võtab õigeks, et võitlus on raske, kuid just seepärast on edu seda austamisväärsem

Üksi 7. kuni 11. juunini võttis ründaja 3600 vangi, vallutas 91 suurtükki, 12 tanki ja rohkem kui 400 granaadiheitjat. Kaitsjate kangekaelsus ei suuda kestvalt Saksa rünnakut tagasi hoida: 645 betoon- ning muldpunkrit vallutati kuni 13. juunini ägedates üksikvõitlustes.

Bir Hacheim oli kunagi allikakohaks Liibüa kõrves. Siis muutus ta puhke- ning laagripaigaks, seejärele toetuspunktiks, fordiks ning lõpuks ehitati ta välja Briti kaitsesüsteemi „vallutamatuks nurgasambaks" kõrves, kagu pool Tobrukit. Võitluste ajal selle positsiooni ümber muutus see, nagu Reuter kinnitas, „murdumatuks vastupanuvaimu sümboliks". Täna on Bir Hacheim Londoni kommentaarides muutunud jällegi allikakohaks.

Rommeli motoriseeritud üksused vallutasid selle „võitmatu nurgasamba"

ning sundisid Richiet oma üksusi „uuesti koondama", s. t. „tagasi koondama".

Pilk kaardile tõestab selle suure saavutuse tähtsust. Saksa sõjajõudude 13. juuni teade, et Rommeli soomusarmee asus Bir Hacheimi vallutamise järele rünnakule põhja poole ning peab nüüd vaenlase soomusjõudude riismetega edukat võitlust El Ademist lääne pool, tõendab Bir Hacheimi strateegilist tähtsust võtmepositsioonina. Ka mereühendused ida ning lõuna pool Põhja-Ameerikat ning kõigepealt tee läbi Panama kanali on selles maailmasõjas erilise tähtsusega võtmepositsioonideks.

Nende reserveerimine on plutokraatlikule demokraatiale elulise tähtsusega ja ühtlasi ka eeldus nende sõjapidamisele. Toormaterjalide ja toorainete vedu, vägede ja sõjamaterjali transport ja järelevedu on võimatu ilma küllaldase laevaruumita, ilma veeteede julgeolekuta.

Oma senistele võitudele võitluses vaenlase varustuslaevandusega on Saksa allveelaevad sel nädalal lisanud jälle kord uusi suuri võite.

Kolm korda teatati sel nädalal laevade uputamisest. 13. juuni sõjateade teeb sellest kokkuvõtte: 40 laeva, kokku 212 200 brt Atlandis, Ameerika idaranniku ees, Kariibi meres, Panama kanali ees ja Vahemeres.

Churchilli ja Roosevelti propaganda näeb palju vaeva nende arvude vähendamisel. Kuid vaenlase ridades kuuldub üha enam hoiatavaid hääli. Roosevelt tegi suuri pingutusi tõsiasjade varjamiseks, mida põhjustas päikeselipu teine rünnak Ameerikas. Kahtlemata sai see rünnak tõuke ennekõike defensiivseist kavatsusist. Ka Dutch Harbour ja Aleuudid on võtmepositsioon. Kes neid omab, see valitseb merd ja õhku Vaikse ookeani põhjaosas. Jaapanile oli tähtis võtta Ühendriigelt see valitsev seisund, et teha lõpp ohule oma kodusaare suhtes. Sõjalaevastik ja maavägi teostasid Aleuutide mitmes kohas edukaid dessante ja kapten Hiraide, Jaapani peakorteri mereväeosakonnast, räägib „tähtsate kohtade vallutamisest". Lõplikud teated veel puuduvad.

Kuid dessandi tõsiasjast jatkus kogu Ameerika häirimiseks,

kui Knox pärast kestvat salgamist oli sunnitud jaatama dessandi võimalust. Nii nagu Bir Hacheimist sai järsku jällegi allikakoht, tegid nüüd Ameerika kommentaarid Aleuutidest „mõne Jumalast mahajäetud kaljurünka". Propagandategijail on raske, kui kindralid ja admiralid nõrkevad. Kuid Inglise ja Ameerika avalikkus ei märka esialgu veel, kui tihti tehakse kaotustest võidukad taandumised, kaotatud võtmepositsioonidest tähtsusetud allikakohad ja Jumalast mahajäetud kaljurünkad.

Araabia rahvad toetuvad teljeriikidele

Inglased on saatnud kogu Araabia noored Palestiinas koonduslaagreisse

Berliin, 15. 6. (DNB) „Meie võitleme ühtede ja samade vaenlaste vastu: inglased, juudid ja enamlased. Seepärast soovib kogu araabia maailm teljeriikide võitu." Nii ütles Palestiina suurmufti Amin al Hussein ühel jutuajamisel Esseni „Nationalzeitungi" esindajale.

„Inglismaa humaansus," ütles suurmufti iroonilise naeratusega, „on vaid ta brutaalse imperialismi katteks."

Küsimusele, kuipalju ohvreid surnutena, haavatutena ning vangidena ja kuipalju hävitusi ning röövimisi inglaste valitsemine Palestiinas seniajani maksma on läinud, seletas suurmufti, et viimasel Araabia ülestõusul Inglise vägivalla valitsuse vastu on surnute arv tõusnud umbes 6000-ni, vahistatute ning vangide arv on ületanud 40 000.

Raske on kindlaks teha hävitatud majade arvu, kuna terved külad lõhkelaengutega hävitati. Ka suuremais linnades on terved linnaosa purustatud ning varemeiks muudetud, nagu näiteks Jaffa ning Iinni vanalinna osad. Sel teel on mitte vähem kui 30 000 araabia perekond süütult peavarjuta jäänud. Praegu viibib peagu kogu araabia meessoost noorsugu koonduslaagreis.

Küsimusele, kas ei leidu teid araablaste ning sionistide vastastikuseks arusaamiseks, vastas Amin al Hussein: „Neid teid ei leidu. Kogu Araabia rahvastik seisab sunnitud kooselu vastu sionistlike sissetungijatega. Iialgi ei anna araablased sionistidele Palestiinas erilisi õigusi, vaid iga araablane on teadlik, et juutlik poliitika, mis taotleb juutide rahvusriigi loomist Palestiinasse, ei toetu mingisugusele muule õigusele kui Briti võjmule ning juutide kullale."

Kas võitluses Inglismaa vastu on loodud ka ühtlusrinne 80 miljoni Indias asuva muhameedlasega?

Sellele küsimusele vastas suurmufti tähendusega, et muhameedlik maailm on Egiptuse allasurumisest ning Iraki, Süüria ja Iraani ebaõiglasest vallutamisest saanud uusi tõendeid Inglismaa imperialistlikust kallakust.

Kommunistid nõuavad Ahvenamaa saari

Budapest, 14. 6. (DNB) Ametlik teadeteamet MTI teatab Lissabonist, et Londoni teadete põhjal on salaläbirääkimistel Molotoviga tekkinud erilisi raskusi Poola restaureerimise ja Soome tulevikupiiride küsimused.

Tulevase Poola riigipiiride suhtes on lõpuks saavutatud kokkulepe. Nõukogude Liidu ja Soome vahelise uute piiride kindlaksmääramine ei olnud võimalik, kuna Molotovi nõuded ei piirdunud Hango lõpliku liitmisega Nõukogude Liidu külge, vaid lisaks nõudis ta veel Ahvenamaa saari.

Kindlaist allikaist kuuldub, et Churchill teinud Inglise nõusoleku sõltuvaks Rootsi nõusolekust.

ESIMENE MURE

Molotov: „Mida mõtlete nii murelikult, isake Jossif Vissarionovitš? Leping on ju valmis."

Stalin: „Mõtlen, et... kui need inglased on äkki sellised sead, et meid üle trumpavad ja lepingut enne rikuvad, kui meie seda teha jõuame. Siis on küll asi plohho, väga plohho..."

Admirali valed

USA laevastiku ülemjuhataja admiral King pandi teda poolt korraldatud pressikonverentsil nii piinlikku seisukorda, millises vaevalt keegi laevastiku suuradmiral on viibinud. Siin võib nimetada tekkinud olukorda isegi revoldiks, kuna kõigi parteihäälekandjate kui ka bulvariajakirjanduse esindajad ründasid admirali otse häbematus toonis, kuid äärmiselt tõsiste küsimustega. Kingi süüdistati valetamises.

Milles seisid siis admirali valed?

Kõigepealt selles, et ta vaikib laevastikule osaks langenud suurtest kaotustest, ehkki kogu Ühendriikide kodanikkond seda eraviisil teab. Teiseks süüdistati teda õigete andmete vassimises, mis annab ametlikele kommünikeedele hoopis teissuguse varjundi kui seda on tõelisus.

Vastused, mis admiral pressi esindajaile andis, ei rahuldanud ühtki küsijat. Koralli mere lahingu kohta ütles laevastiku ülemjuhataja kõige konkreetsema lause: „Pärast seda lahingut peame endid eriti tugevasti kokku võtma. Kahjuks ei või ma veel avaldada selle lahingu käiku ja arvusid." Kõik teised küsimused vastas admiral põiklevate „kuid", „aga", „oleks" jne. abil.

Kõige tüübilisem Ameerika kommünikee, mille King andis samal pressikonverentsil, oli olukorra käsitamine Aleuutidel: „Olukord Aleuutidel on võrdlemisi segane, võibolla ka sellepärast, et seal asuvad ohvitserid said korralouse võimalikult vähe Washingtoni informeerida. Loodame siiski, et sealne olukord lahendatakse ka nende vahenditega, mis on sealsete relvastatud jõudude käsutuses."

Kahe lennukikandja uputamisest vaikisid Washington ja admiral King edasi. Ametlik kommünikee teatas vaid, et „meie omad kaotused olid relatiivselt väikesed". Suurelt muidugi pasundati seda, et Jaapan kaotas ühe lennukikandja, kuna teist vigastati. Kuna on teada, et USA omab momendil veel vaid kaks lennukikandjat, siis neljast kahe kaotamine on ametliku teate järgi „relatiivselt väike kaotus"!

Jaapani hüpe Aleuutidele ja Midway saartele tekitas samal ajal, kui admiraliteet vaikib ja salgab oma kaotusi, otse paanilise meeleolu USA kodanikes. Ühendriikide ajakirjandus, kes teeb avalikult „kõrget strateegiat", oli oma lugejaskonnale teinud selgeks, et Aleuudid ja Midway saared olevat neiks võimsaiks baasideks, kust USA korraldab kallaletungi Jaapani emamaale, kuna need baasid olevat seevõrra hästi kindlustatud ja nad asetsevad Jaapanile kõige lähemal. Nüüd, pärast Ühendriikide järjekordseid katastroofe nende baasidega, on lõigatud ära viimne lootus Jaapanit „karistada".

Kui keiserlik Jaapani peakorter vaikis mitu päeva, siis rõõmutses USA ajakirjandus, et soo, nüüd on neil hing kinni ja nende jõud on otsas. Siis järsku tuli hiiobisõnum: Dutch Harbour ja Aleuudid.

Jaapani maabumine Aleuutidel ja USA laevastiku uus aadrilaskmine Midways koos teiste Jaapani laevastiku operatsioonidega näitavad veel kord, et Jaapan tegutseb täie järjekindlusega ja teda ei suuda keegi segada. Admiral Kingil aga tuleb anda veel nii mõnigi intervjuu, kus ajakirjanikud teevad revolti.

J.

EESTI RIIGITÖÖTEENISTUSLASED SAKSAMAAL. Salga juht õpetab meie noortele tööriista käsitamist

Riigitööteenistus on auteenistus

Riigitööteenistus, töövahendus ja sunnitöö on kolm põhiliselt täiesti erinevat mõistet, kuigi nad kõik seisavad mingisuguses vahekorras tööga kui sellisega. Hoolimata nende mõistete erinevusest, leidub aga ikka veel inimesi, kes ei suuda neid mõisteid ükstesest eraldada.

Riigitööteenistus on Saksamaa rahvussotsialistlik organisatsioon, millest käib läbi kogu saksa noorus. See on kasvatuskool. Vanemate kodus saab poiss või tüdruk oma esimese kasvatuse. Koolis õpetatakse neile teadmisi, mida nad hiljem vajavad oma elukutseks. Hitlerjugend annab poistele esimese poliitilise suuna ja ühtlasi ka vaimustuse sõdurikutse vastu. Riigitööteenistus juhib noorsoo esimest korda üksusena pikemaks ajaks kokku ühisele tööle.

Juht nimetas riigitööteenistust rahvuse kooliks.

Riigitööteenistuse seaduse järgi on tööteenistus auteenistus, ja auteenistusel ei saa kunagi midagi ühist olla sunnitööga. Tööteenistuskohustuse sisseseadmist ei saa teiselt poolt ka mitte võtta sundusena sunnitöö mõistes, kuna teenistuskohustuse sisseseadmine põhjeneb saksa noorsoo soovil, kes oli enne selle seaduse avaldamist loonud vabataht-liku tööteenistuse.

Tööteenistuskohustuse idee tähendab nende mõtete järjekindlat arenemist ja vajalikku täiendamist, mis on viinud üldise koolikohustuseni ja üldise sõjaväekohustuseni.

Mitte ainult sõjas relvaga, vaid ka rahuajal tööriistaga peab sakslane teenima oma rahvast. Iga sakslane peab olema tööline ja võitleja oma rahva eest.

Tööteenistus peab kõigepealt olema suureks rahvakasvatuskoolks. Kui tööteenistuselt ära võtta kasvatuse mõte või suruda see tagaplaanile, siis röövitaks sellega tööteenistuselt ta hing.

Oma kogemusist lähtudes peab noor sakslane endale looma õige käsituse töö kõlblast väärtusest ja õige hoiaku saksa tööühiskonna suhtes. Kuna me juurime välja käsitöö ja põllutöö alahindamise, kuna me tahame juurteni hävitada klassikõrkuse ja klassivaenu, seepärast peab üliõpilane koos noore vabrikutöölisega ja noore sulaspoisiga ühises kamraadlikus tööühiskonnas teenima ühist rahvast.

Kuna me tahame tõsta sõna Tööline aunimeks igale sakslasele, seepärast peab noor sakslane teatava aja jooksul teenima riiki auteenistuses käsitöölisena.

Tööteenistuse ülesanne seisneb selles, et aidata tõsta mõisteid „töö" ja „tööline" neile kuuluvasse ausse.

Idealism, kohusetruudus, autunne, kamraadlikkus ja distsipliin, need on selle vaimu avaldused, mida me tahame viljelda tööteenistuses.

Samuti nagu riigitööteenistuses ei tehta mingit vahet rikka ja vaese vahel, töölise ja üliõpilase vahel, bürooametniku ja vabrikutöölise vahel, nõnda ei tehta ka mingit vahet kõigi nende vahel, kes üldse võivad teenida riigitööteenistuses, ükskõik millisesse rahvusse nad kuuluvad.

Riigitööteenistuse eesti vabatahtlikke, kes sõitsid selle aasta kevadel Saksamaale, on võimatu eraldada saksa tööteenistuslasist, kelledega nad elavad koos, kui mitte nende keele põhjal. Neid koheldakse samuti kui saksa tööteenistuslasi, nad kannavad samasugust pruuni vormi ja haakristiga käelinti nagu nende saksa kamraadid ega kanna vastupidi kõigile pahatahtlikele väidetele mingisuguseid eraldusmärke, mis iseloomustaks neid kui mitte saksa rahvusest tööteenistuslasi.

Tööteenistuse tähtsus kasvatamisel rahvussotsialismi vaimus rahvustervikuks ja õigeks käituseks tööst on Saksamaal tänapäeval üldiselt tunnustatud.

Selles suhtes ei saa tööteenistust asendada mingisuguse teise institutsiooniga. Tema ülesandeks on moodustada seni puuduv ühendushüli noore sakslase riiklikult organiseeritud kasvatamises ajaks koolist vabanemise ja sõjaväeteenistuse vahel.

Metsad ootavad töötajaid

Tallinlastele-enesevarustajaile on ülestöötamiseks avatud suured metsad. — Suuremad raielangid ootavad ülestöötamist Tudu, Püssi, Orajõe, Laiksaare ja Vändra metskondades

Paljud käitised ja eraisikud on suhtunud küttekiisimusele vajaliku arusaamisega ja tõtanud metsadesse või rabadesse hankima lisa seni ülestöötatud puidukogusele, mis praegu vaevalt ületab üht ruummeetrit inimese kohta. Need käitised ja isikud on teinud reaalsed arvestused vajalise kütusekoguse kohta ja taotlevad käitiste ning isiklike vajaduste rahuldamist täiemääraliselt, et ei tekiks mingisugunseid raskusi talve üleelamisel ja töötamisel. Liigagi paljud aga pole veel järginud talve asjalikku nõuet ja loodavad nähtavasti ainult ühe ruummeetri kütusega läbi saada pikkade talvekuude vältel.

Küttekriisi lahendamiseks pakuvad kõik ametiasutused ühelt poolt ja metsad ning rabad teiselt poolt oma igakülgset abi kõigile enesevarustajaile. Tallinna küttekriisi lahendamise büroo andmeil on tallinlastele ülestöötamiseks avatud suured metsad, mis loovutavad enesevarustajaile soovile järgneva teo korral küllaldaselt küttematerjali tulevaks talveks.

Nii ootab tallinlasi 50 000 m³ ülestöötamata puitu Tudu ja Püssi metskondades Virumaal. Nimetatud kaks metskonda asetsevad raudtee vahetus läheduses, milline asjaolu kergendab suurel määral puude transporteerimist. Laialdasi võimalusi pakuvad tallinlastele ka Pärnumaa metsad.

Suuremaist metskondadest, mis asetsevad samuti raudtee läheduses, olgu nimetatud Orajõe metskond (annab sel aastal 56 000 m³ puitu), Laiksaare metskond (27 000 m³), Vändra metskond (20 000 m³), Kilingi metskond (6000 m³) jt. Nendele lisanduvad veel metskonnad, mis ei asetse just raudteede ääres, kuid milledest puude väljavedu ei valmista veel ülepääsmatuid raskusi.

Mõnedele on valmistanud takistusi vajalike tööriistade küsimus. Selles suhtes katsub riigimetsade valitsus kõigiti vastu tulla ja loovutab võimaluse korral tema käsutuses olevaid metsatööriistu agaraile enesevarustajaile tarviliku töö läbiviimiseks.

Tallinna küttekriisi lahendamise büroo on registreerinud ja suunanud juba paljusid eeskuju pakkuvaid käitisi vabadesse metsadesse. Üksikud metskonnad on juba täitunud ja täitumas ettenägelikest enesevarustajaist.

Aegviidu metskonnas töötavad hüdrometeoroloogia teenistuse valitsuse ametnikud, kavatsedes lõigata 300 m³ puid, töötajad Laverna masinatehasest (kavatsetav kogus 350 m³) ja trükitööstusest Roosileht (300 m³). Samasse metskonda kavatsevad veel asuda tööle Haridusdirektoorium (200 m³), maksudevalitsus (300 m³) ja keemiatööstus Natron (300 m³).

Laiksaare metskonnas on leidnud võimaluse kütusevalmistamiseks ametnikud ja töölised „Keila" riidevabrikust (500 m³) ja o.-ü. Kopfist (500 m³).

Vigala metskonnas lõikavad ja asuvad lõikama Eesti Pank (500 m³), Võiekspori (170 m³), raudteede-valitsus (60 m³), E. Kutsekogude Keskliit (200 m³), Tallinn-Nõmme linnaosavalitsus (300 m³) ja Tallinna omakaitse (2000 m³).

Sutlema metsades töötavad kütusevalmistajad Tallinna tehnikakeskkoolist (50 m³) ja Aedvilja Keskühisusest (240 m³).

Vändra metskonna on valinud endale puidulõikamiseks Tallinna restoranid (1000 m³), tehnikaülikool (1500 m³) ja TKK (5000 m³).

Käru ja Kõnnu metsades raiuvad Põllutöödirektoorium (1000 m³), Eesti Maapank (500 m³), firmad Ephag (500 m³) ja Terastald (2000 m³) ning osa raudteede-valitsuse ametnikke (600 m³).

Triigi, Piirsalu ja Purila metskondades töötab firma „Ehituskontor", kes kavatseb lõigata 350 m³ puid, millest ta 30 m³ annetab ERÜ heaks.

Edasi töötavad seal Tallinna tehnikumi (100 m³) ja Tikenbergi vorstitööstuse (100 m³) teenistujad.

Voltveti metskonnas lõikab väikekorteriühing Tare (1500 m³), Vihterpalu metskonnas Kave (1000 m³), Orajõel a.-s. Siegel (1000 m³), Kursis Tallinna tulekiivabrik 80 inimesega ja Karksis firma Ephag'i laboratoorium (600 m³).

Pärnlased metsa- ja turbatöödel

Pärnlased on agarasti asunud metsadesse, et end talveks küttega varustada. Linna metsaosakonna andmeil on Viluvere ja Tootsi linnametsades üksi kevadperioodil töötanud ca 500 pärnlast. Peale selle töötatakse veel Lavassaare, Orajõe ja teistes riigimetsades. Praegu võib peagu igal teisel Pärnu suletud äriuksel näha silti: „Äri suletud teenijaskonna metsatöödel oleku tõttu."

Lisaks küttepuudele varustavad pärnlased end talveks ka turbaga. Kuna otse linna külje all asetseb turbaraba, siis on lähedase maa lõttu turbasoovijate arv suur. Seni on linnale kuuluvaist Nurme ja Rääma rabadest antud kodanikele välja juba üle 300 rabatüki isiklikuks otstarbeks turba lõikamiseks.

Ka Pärnus asuvad käitised ja asutused on asunud hoogsasti talveks küttevarustust hankima. Osa vähemaid käitisi on terves koosseisus praegu suviseil metsatöödel.

Saaremaal käib hoogus metsatöö

Saaremaa kohta on küttepuude kontingent määratud eelolevaks talveks 7000 tm-le. Sellest aga ei jatku tarvete rahuldamiseks. Sel põhjusel on asutused ja ettevõtted isevarustamise korras asunud metsatöödele. Praegu on töödel juba kuue asutuse ja ettevõtte personaalid. Peale nende on kütet valmistamas paljud eraisikud.

Tõukarja-sugulavad võistlesid

349 sugulavast tunnustati I järgu sugulavaks 20 karjamajapidamist

Eile toimus Majandus- ja Rahandusdirektooriumi loomakasvatuse valitsuse ruumes tõukarja-sugulavade võistluse auhindamise komisjoni koosolek, kus 700 võistlevast tõukarjamajapidamisest tunnustati tõukarja-sugulavadeks 349 karjamajapidamist. Seega on tõukarja-sugulavade arv võrreldes eelmise aastaga (1941. a. 261 sugulava) suurenenud 88 karjamajapidamise võrra. Sugulavade üldarvust (349) tunnustati esimese järgu sugulavaks 20 parimat karjamajapidamist.

Üksikuist karjatõugudest on sugulavade arvult esikohal eesti punane kari, millise tõu sugulavade arv tõusis eelmise aasta 113 karjamajapidamiselt 138 sugulava majapidamiseni 1942. aastal. Punasele karjale järgnevad eesti-hollandi-friisi kari 111 sugulavaga (1941. a. 76 sugulava) ja maakari 100 sugulavaga (1941. a. 72 sugulava).

Tõukarja-sugulavade võistlusel, kus karja tõupuhtuse ja toodangu kõrval hinnati ka tõuloomade kehaehitust ja pidamistingimusi, tulid üksikuist karjatõugudest esikohtadele järgmised võistlevad karjamajapidamised:

Eesti punase karja sugulavadest: A. Ojasson, Olki talu Tarvastus, kus keskmine toodang mõõdunud kontrollaastal oli 5410 kg piima ehk 226 kg võirasva lehma kohta aastas.

Eesti-hollandi-friisi karja sugulavadest tuli esikohale end. Th. Pooli „Piistaoja" talu kari Toris, kus karja keskmine toodang oli 5304 kg piima ehk 203 kg võirasva lehma kohta aastas. Väärib allakriipsutamist, et „Piistaoja" talu tõukari, kust peremees agr. Th. Pool küüditati 14. juuni öö! Venemaale ja praeguseks majapidamise juhiks on agr. Keevallik, on karja-sugulavade võistlustel tulnud eesti-hollandi-friisi tõu hulgas esikohale juba kümmekond aastat pidevalt.

Kolmanda võistleva tõu eesti maakarja-sugulavadest tuli esikohale Vändra peremehe H. Pauluse karjamajapidamine, tõrjudes 8-ndale kohale varemate aastate parima maakarja A. Rungi „Kurgja" talu karja. H. Pauluse „Sauna" talu karja keskmine toodang oli 4166 kg piima ehk 193 kg võirasva lehma kohta aastas.

Sugulavade võistlusel äratas tähelepanu, et hoolimata suurtest kaotustest tõukarja alal, samuti ka sugulavade omanike hulgas, kelledest paljud mõrvati, arreteeriti ja küüditati punaste poolt, valitseb praegu hoogus töömeelelu tõukarjapidajate hulgas ja kõikjal keeb ülesehitustöö punaste hävitusjälgede kõrvaldamiseks. Hävitatud töulehmade tühikut püütakse täita noorkarja juurekasvatamisega, mistõttu tõuvasikate järele valitseb suur nõudmine. Et aga sugulavad püüavad esmajoones katta oma karjade puudujääki, siis ei suudeta kõiki nõudmisi tõuvasikate järele praegu rahuldada.

Huvi tõukarja vastu on suurenenud ka kindralkomissari vastutulek meie tõukarja pidajaile, sest määruste kohaselt ei kuulu töulehmad normikohustuste alla ja on mitmeti soodustatud olukorras ka söödaküsimuse lahendamisel.

Esimesed kalatalgud Pärnus

Paarsada pärnlast aitas pühapäeval kaasa kalade töötlemisel
Iga päev 80—90 tonni räimi Pärnu lahest

Pühapäeval toimusid Pärnu esmakordsed kalatalgud, millest võttis osa paarsada inimest käitistest ja asutustest. Talgulisi kasutati peamiselt kalatoodangu ümbertöötamisel — räimesoolamisel-pakkimisel ja mitmesugustel muudel kõrvaltöödel, mis ei nõua erilist oskust. Tulevikus kavatsetakse Pärnus seliseid talguid veelgi korraldada, alatiste töötajate aitamiseks.

Praegu töötab Eesti Kalurite Keskuse Pärnu osakonna kalatööstuses üle 600 inimese, kelledest pooled kuuluvad käitiste ja asutuste töötajate hulka, olles ajutiselt komandeeritud kalatööstustesse abijõududeks, sest kalatööstused oma töölistega ei suudaks räimehooaja! kogu saaki ümber töötada. Seni on saadud 7 käitisest kokku 150 inimest lisajõududeks. Peale nende töötab kalatööstustes pidevalt veel 200 koolõpilast.

Ka kalapüügiks on kavatsusel rakendada käitistest ja asutustest lisatööjõude, kuigi raskuseks on vastava riietuse ja oskuse puudumine. Esimese katsena asus mõõdunud nädala lõpul 8 käitise-töötajat abiks Eesti Kalurite Keskuse kakuamide tühjendamisel, kusjuures nad töötavad koos vanemate kaluritega.

Kuna praegu püsivad jahedad ilmad, areneb räimepüük Pärnu lahes erilise kulminatsioonita. Selliste ilmade püsides võib tänavu püük kesta tunduvalt kauem, kuna tavaliselt Pärnu lahes räimepüügi lõpetab ilmade kuumus, mis vee temperatuuri muudab liiga soojaks. Ebasoodsaist püügiilmadest hoolimata tuleb iga päev Pärnu lahest 80—90 tonni räimi ja vähemal määral muud kala — angerjat, koha ja vimma.

Tallinna teateid

Igale majale toidujäätmete kast

Kastide hankimine toimub büroo „Võitlusesse hävinguga" kaudu

Tallinnas kogutakse praegu toidujäätmeid 4500 elamust, kusjuures umbes 3000 maja toidujäätmete äravedu toimub ERÜ büroo „Võitlusse hävinguga" vahendusel, kuna ülejäänu veavad maale maapidajad ise. Nimetatud büroo on sõlminud loomapidajatega lepingud, mille järgi loomapidaja saab teatava maja toidujäätmed endale ja on kohustatud neid vähimalt kord nädalas ära transporteerima.

Soojade ilmadc lähenedes muutub toidujäätmete kogumine selleks sobivate kastide puudusel eriti raskeks. Paljud majaperemehed ja -valitsejad on juba muretsenud majadele toidujäätmete kastid, aga suuremal osal Tallinna majadest need puuduvad või on sellised, et võivad kahjustada ümbruskonna tervishoidu.

Tallinna linnavalitsus on asunud põhimõtteliselt seisukohale, et iga maja tuleb varustada toidujäätmete kastiga. Nimetatud kaste saab hankida büroo „Võitlusse hävinguga" kaudu ja neid valmistavad büroo enda tehas ja üksikud puutööstused büroo tellimiste põhjal.

Valmistatud toidujäätmete-kastid on lihtsad, punnitud laudadest, kinnised ja nägusalt värvitud. Eriline tähelepanu on pöördud kastide kaante tihedusele, et jäätmete kogumine ei ohustaks majaelanike tervist.

Kalamüük seni kasutamata liha- ja lihasaaduste kupongide vastu

Ametlikult on Tallinnas pikendatud kalamüüki eelmiste nädalate liha- ja lihasaaduste kasutamata kupongide vastu, s. o. kupongide vastu, mis on kehtestatud ajavahemiku kohta 27. aprillist kuni 14. juunini.

Olgugi et nimetatud kupongide vastu võib osta kala kuni käesoleva nädala lõpuni, peaksid ostjad oma kalaostud tegema siiski võimalikult aegsasti nädala algul, millal kala on rohkem müügil, sest olenedes püügitulemustest võib juhtuda, et nädala lõpul enam kala kõigi soovijate rahuldamiseks ei jatku.

Kala on müügil järgmistes kauplustes: Lihatsentraalides — Raua 42, Liivalaia 90, Kauba 32, Koidu 17, Kõie 1, Herne 4 ja Tarbijateüh. kpl. Pärnu mnt. 3 ja Vene-Balti 19 ning Tallinn-Nõmmel Nõmme turukaubamajas.

Suvitama sõitvate laste kehakatete korrastamine

Ida-Preisimaale kosutuspuhkusele sõitvatest lastest esimesse ešeloni kuulujad on juba arstlikult läbi vaadatud. Kuna paljudel lastel kehakatted ühes või teises osas jätavad soovida, tuleb ERÜ ka siin võimaluste piirides appi.

ERÜ õppetöökojad õmblustöö ja kingsepatöö alal võtavad töid vastu esmajoones Ida-Preisimaale sõitvate, samuti ka kodumaale suvitama asuvate laste kehakatete korrastamiseks. Õmblustöökojas (Aia 12) tehakse uusi ja parandatakse kantud riideesemeid, kingsepatöökojas (Õlleprruuli 2) võetakse vastu ja teostatakse jalatsite parandustöid.

Uued lisanormikaardid rasketöötegijaile

Rasketöötegijaile väljaantud lisanormikaardid (seeria B) kaotavad kehtivuse alates 22. juunist, kuna s mast ajast kehtestatakse järgmiseks kaheksaks nädalaks (22. juunist 16. augustini) uued kaardid, millede seeriatähtedeks on HJ. Nende kaartide saamiseks tuleb Tallinnas asetsevate käitiste omanikel ja juhataja-jail esitada uued rasketöötegijate nimekirjad Tallinnas varustuskaartide jaoskonnale (Tatari 15, õuepealne maja), Tallinn-Nõmmel sealsele linnaosavalitsusele.

Küttematerjali ERÜ abisaajaile

Kõigile ERÜ abisaajaile, eeskätt aga lastega perekondadele, võimaldatakse hankida endale eelolevaks talveks Tallinna ümbruses asetsevast, enamlaste poolt ehitatud kindlustusvöödist (tankitõkked, blindaažid jne.) küttematerjali. Materjali väljavõtmine peab toimuma hiljemalt kahe nädala jooksul, arvates küttematerjali asukoha teatavaks tegemisest. Küttematerjal tuleb kindlustusvöödist välja võtta ja ära vedada igaühel oma abinõudega.

Eespool märgitud kujul küttepuid soovivail ERÜ abisaajail tuleb end registreerida Tallinnas, Niguliste 12, 3. korral (varade jaoskonnas) hiljemalt 22. juuniks s. a.

Vabaõhukontserdid kella 19—21

Kadrioru kontsertväljakul mängib täna ühe kaitsepataljoni orkester F. Tammari juhatusel Blankenburgi, Dvořaki, Kéler-Béla, Lehári, Lincke, Lindemanni, Noacki ja Zelleri heliniideid.

Nüüdsest peale on kontserdid nii Kadrioru kontsertväljakul kui ka Harjumäel kella 19—21.

Valveapteegid Tallinnas

Teisipäeval vastu kesknädalat:

Tõnismäe apteek, Tõnismagi 5, tel. 462-38; Kalamaja apteek, Vana-Kalamaja 7-a, tel. 440-74; Suur-Pärnu apteek, Pärnu mnt. 68, tel. 463-24; S.-Karja apteek, Suur-Karja 4, tel. 446-86.

2000 pealtvaatajat traavivõistlusel

Põllutöödelt toodud mära Äike tõi sõitjale Tallinna linnakomissari eriauhinna

Pühapäevaseid traavivõistlusi Tallinna Traavivõistluste Rajal jälgis umbes 2000 pealtvaatajat. Kahekesast traavijooksust kujunes huvipakkuvaimaks 4. jooks, mille võitjale oli linnakomissar dr. W. Mentzeli poolt välja pandud eriauhind.

Jooksu võitis Kilingi-Nõmme talu-peremehe Ed. Kissi poolt põllutöödelt toodud punane mära Äike sõitja F. Kotlobajevi juhtimisel. Sõitjale andis eriauhinna — väärtusliku nahkköites albumi — linnakomissar dr. Mentzel isiklikult üle.

Totalisaatoril mängiti eriti rohkearvuliselt. Suuremad võidud totalisaatoril olid 4. jooksul — ühekordne 23,75, itaalia 24 ja paarismäng 50,75 riigimarka.

Traavivõistluste tagajärjed kujunesid järgmisiks:

1. jooks: 1. Grafiene, aeg 2.35 — sõitja J. Sork; 2. Kahur, sõitja M. Napp; 3. Kalju, sõitja J. Permas.

2. jooks: 1. Säde, aeg 2.24, sõitja J. Sork; 2. Kaja, sõitja P. Pagin; 3. Lux, sõitja F. Kotlobajev.

3. jooks: 1. Grafiene, aeg 2.34, sõitja J. Sork; 2. Kalju, sõitja J. Permas; 3. Kahur, sõitja M. Napp.

4. jooks: 1. Äike, aeg 2.29, sõitja F. Kotlobajev; 2. Gold-Ilse, sõitja E. Oamer; 3. Ramona, sõitja J. Permas.

5. jooks: 1. Guy Stout, aeg 2.21, sõitja E. Aadla; 2. Calumet Ecton, sõitja J. Sork.

6. jooks: 1. Mikumärdi, aeg 2.31¼, sõitja E. Aadla; 2. Kalev, sõitja J. Lehtmaa; 3. Lilo-Reet, sõitja E. Oamer.

7. jooks: 1. Äike, aeg 2.32½, sõitja F. Kotlobajev; 2. Gold-Ilse, sõitja E. Oamer; 3. Argon, sõitja J. Sork.

8. jooks: 1. Karske, aeg 2.34, sõitja F. Kotlobajev; 2. Wanderer, sõitja J. Lehtmaa; 3. Lux, sõitja P. Pagin.

Väikesed imetlemas suurt lõvi Tallinna loomaaias

Uudiseid kodumaalt

Narva-Jõesuus avatakse lastesuvikodu

Lastesuvikodud N.-Jõesuus, mis varemail aastail olid mitmete asutuste ülalpidamisel, on koondatud tänavu ERÜ Narva komitee hooldamisele, kelle korraldusel suvikodude avamine toimub eeloleval laupäeval, 20. juunil. Suvikodudesse, mille jaoks on reserveeritud kolm endist lastekodu, võidakse suve jooksul kahes vahetuses vastu võtta kuni 600 last.

Seni on lastekodudesse saatmiseks registreeritud 408 last, neist 150 Narvast, 100 Virumaalt ja ülejäänud Rakverest. Laste heaolu eest Narva-Jõesuus valvavad vilunud kasvatajad. Samuti on suvikodude käsutuses arstid, kes noorte hoolealuste tervisliku seisukorra kohta teostavad pidevat kontrolli.

Viljandis rüüstati kalmistu

Viljandi ap.-õigeusu koguduse esindaja on kohalikus politseijaoskonnas teinud avalduse, et koguduse surnuaeda on tundmatute isikute poolt rüüstatud. Rüüstajad on rünnanud kogu kalmistut, kusjuures pole armu antud isegi võistlusreisil õnnetut surma saanud sportlase Enn Villa hauale. Kaunis hauakivi spordiselts „Sakala" kuldse embleemiga on kangutatud küljele.

Tormikeeris Saaremaal

Nädala lõpul läks Saaremaal Kaarma vallast üle hävitav tormikeeris ühes rahehooga, mis viis kahe venna talul majadelt katused, paisates need õuedele rusuhunnikuiks. Mitmel talul lõhkus torm korstnaid ja kiskus üles tihedad puuaiad. Viljapõldudele rahehood õnneks suurt kahju ei teinud.

Läänemaa põllumajandusjuhid nõupidamisel

Pühapäeval toimus Haapsalus Läänemaa vallavanemate ja põllumajandusjuhtide nõupidamiskoosolek. Koosolekul esines pikema õnega agr. F. Sööt, kes selgitas kokkutulnuile agraarpolititilisi küsimusi. Sõnavõttudega esinesid veel direktooriumi esindajad B. Meret ja R. Leetoja ning Lääne maavanem K. R. Ruus. Koosolek, millest osa võttis üle paarisaja põllumajandusjuhi ja vallavanema, kestis ligi viis tundi.

Koosoleku läbirääkimiste osas võeti elavalt sõna, kusjuures esile kerkinud küsimustele vastas majandus- ja rahandusdirektori abi F. Sööt. Lõppsõnas maavanem tänas niihästi Tallinnast saabunud külalisi kui ka kokkutulnud põllumajandusjuhte seni tehtud töö eest ja soovis neile edaspidiseiks ülesandeks palju jõudu. Koosolek lõppes ühise Eesti rahvushümni laulmisega.

Esimesel päeval 50 mudavanni

Kuressaare linna mudaravilas, mis avati möödunud laupäeval, anti esimesel päeval viiskümmend vanni.

Tuli hävitas 7 perekonna peavarju

Läinud nädalal põles maha Rakveres, Rägavere tee 9, Aleksander Embergile kuuluv kahekordne puust elumaja. Kuiv puuehitus põles nagu küünal. Suuri vaevu suudeti päästa naabruses asetsevad väiksemad puumajad, mis olid juba tuld võtmas.

Kahekordses puumajas oli 8 korterit, milledest kaks olid sõjaväelaste kasutada, kuna ülejäänud kuues korteris elas 7 perekonda, kes suuremas enamuses kaotasid oma varanduse.

Maja oli tule vastu kindlustamata. Majaomanik ise elab Rakvere valla Läänemõisa külas. Poolteist aastat tagasi hävis tule läbi sama Aleksander Embergi teine maja, mis asetses Pikas tänavas.

Kustutustöid raskendas veepuudus.

Uusi kontrollassistente

Kuremaa kontrollassistentidekooli lõpetasid käesoleval kevadel järgmised õpilased:

Aleksander Aasa, Amanda Avarmaa, Marta Idasoo, Loola Idavain, Erna Ilmjärv, Salme Jalakas, Arnold Järve, Taisia Kalandadze, Mitrodora Kasemets, Velelda Kaunismäe, Robert Keis, Veronika Kisand, Erene Kleeband, Peep Koort, Harri Kuusemets, Hermine Kõiv, Lidia Leikop, Laine Leht, Ella Lepasaar (väga headega) Loreida Mander, Gerda Metson, Alide Mälgand, Aino Mättik, Vaike Mättik, Linda Nurgi (väga headega), Ada Ojala, Monika Pastarus, Florida Pihor, Leida Pilve, Elli Pärn, Liidia Pärt, Leida Raudsepp, Melania Roopalu, Alli Rosenstein, Salme Rääk, Oskar Salu, Magda Sel, Leida Sildoja, Asta Sinisalu, Lehte Sulp (väga headega), Salme Tark, Alide Tennasilm, (väga headega) Hilja Utt, Marie Uustalu, Salme Vaarak, Rosalia Vaha, Eha Võitka, Hilja Vorst, Hilja Ööbik.

Taimekaitseteade

15. juunil

Köögiviljasaakide tõstmiseks tuleb suurt hoolt kanda noorte, äsjaistutatud taimede eest ning virgutada neid kiiremale kasvule vedelväetisega kastmise teel. Kuna mineraalväetisaineid on tänavu napilt, tuleb leida neile asendajaid koduste väetiste näol, milleks kõlbavad väga hästi virts ja aluspõhuta laudasõnnikust või lindude sõnnikust valmistatud vedelväetis, mille toime on tugev ja kiire. Samuti aitab virtsaga kastmine taimedel kiiremini kosuda kahjurite poolt tekitatud kahjustustest.

Tavaliselt tarvitatakse vedelväetise valmistamiseks looma- või linnusõnnikut vahekorras 1:20 (1 osa sõnnikut, 20 osa vett). Sellises vahekorras valmistatud vedelväetist võib tarvitada otsekohe. Võib tarvitada ka kangemat lahu 1:5, kuid sel juhul tuleb lahul lasta enne käärida 1 kuni 2 nädalat.

Vedelväetisena võib tarvitada edukalt ka virtsa, lahjendades seda kuni 10 korda veega. Viimast tuleb võtta peamiselt lõunamastikväetisena.

Kantud lastejalatsite vahetamise võimalus

ERÜ aitab lastevanemaid kitsikusest lastejalatsite osas üle saada sellega, et korraldab Tallinnas ja Nõmmel ERÜ kingsepa-õppetöökodade juures lastejalatsite vahetuse. Lastevanemail on seal võimalik veel tarvitamiskõlblike, kuid väikeseks jäänud jalatsite vastu saada suuremanumbrilisi, parandatud jalatseid.

Küsimus jalatsite vahetamisest algatati Majandus- ja Rahandusdirektooriumi poolt ja ERÜ aitab ürituse teostamisel kaasa. Lastejalatsite vahetust-parandust tahetakse korraldada ka teistes linnades ja alevites. Viljandis ja Rakveres on lastejalatsite vahetus-paranduspunktid juba avatud ja on lastevanemate poolt leidnud elavat kasutamist.

Tallinnas ja Nõmmel avatakse vahetuspunktid lähemal ajal. Edaspidi eelistatakse uute lastejalatsite ostutõubade väljaandmisel neid, kes vastava tasu eest on ära annud väikeseks jäänud lastejalatseid.

Rinne toetab tagalat

ERÜ Narva komiteele saabus rindelt järjekordse suurema annetusena major Ellandi vahatahtlike üksuselt 2110 riigimarka, missugune summa läheb sõja ja enamlaste terrori läbi kannatanute abistamiseks. Sama väeüksus on ka varem korduvalt ERÜ-le saatnud tõhusaid toetussummasid, tõendades seega rinde ja tagala vahel valitsevat ühtekuuluvustunnet chvrivalmis tegudega.

Sadulsepatoodetele kindlad hinnad

Hindadeasutuse direktor on annud määruse raudtee maa-alade rendihindade kohta ja peennahk- ning sadulsepatoodete ja masinarihmade hindade kujundamise kohta. Vastavad määrused on toodud meie lehe ametlike teadaannete osas.

Alaealised vargapoisid kohtu ees

Tallinna 3 jaoskonna kohtunik mõistis eilsel istungil 8 kuuks vangi varemalt varguste pärast parandusmajja mõistetud K. Pilve ja R. Sinka. Varastatud raadioaparaadi ostmise pärast mõisteti 2 kuuks vangi tingimisi J. Puhkason. Kõik süüalused on alaealised.

K. Pilve ja R. Sinka sooritasid käesoleva aasta märtsis sissemurdmise Kopli tänavas asetsevasse erakorterisse, viies kaasa raadioaparaadi ja kaplukse kirvega lahtikangutamise teel ülikonna, pesukingi jm. kokku 700 rmk. väärtuses. Enamiku varastatud asjadest olid noored süüalused juba jõudnud realiseerida, vaid mõni ese saadi läbiotsimisel kätte Pilve korterist. Raadioaparaat aga oli J. Puhkasoni käes, kes selle oli sõpradelt ostnud, kuigi teadis, et see oli varastatud.

India vabadustund on lähedal

Subhas Chandra Bose jutuajamine Saksa ja välismaa ajakirjandusele

Berliin, 14. 6. (DNB) „Minu kõnelusi Hitleri ja Mussoliniga peab loomulikult käsitlema usaldusllkult, kuid võin ütelda täitsa siiralt, et nemad, samuti nagu Jaapani valitsuse juht, on parimad sõbrad, keda India rahvas omab võitluses Briti impeeriumiga,“ ütles reedel India rahvuslaste juht Subhas Chandra Bose Saksa ja välismaa ajakirjanduse esindajaile ühel vastuvõtul, mille korraldasid riigisekretär Keppler ja välisministeeriumi pressiosakonna juhataja, saadik dr. Schmidt.

Bose ütles, et tema reisil Indiast Berliini ei tekkinud suuri raskusi.

Suur-Britannia ja ta salaluure ei suuda enam valvata pikki India piire.

Kui saabub õige hetk, siis ei saa keegi teda, Boset, takistada Indiasse tagasi pöördumast.

„Et ma praegu siin olen,“ nii ütles India rahvuslaste juht edasi, „vastab india rahva väga suure osa soovidele, ja kõik, mis ma olen ette võtnud oma kodumaalt lahkumisest saadik, on leidnud india rahva täieliku toetuse. Olen pidevas ühenduses mitte ainult India avaliku arvamisega, vaid ka nende isikutega ja ringkondadega, kellede toetust ja abi ma vajan meie rahva vabastamiseks. Tunnen end olevat india rahva teenrina, ja hetkel on mu ülesandeks tee tasandamine võitluses India iseseisvuse eest. Niipea aga kui on saabunud Indiale õige aeg, otsustab india rahvas, missugust valitsusvormi ta soovib ja kes peab tulevikus juhtima India riiki.“

Oma muljete põhjal Aasiast, Ameerikast ja Euroopast on Bose teinud kõikumatu lõppjärelduse, et Suur-Britannia selle sõja kaotab, ja et

Inglise maailmariigi langus on mitte ainult möödapääsmatu, vaid toimub isegi lähimal ajal.

Ajaloo loogika põhjal on teljeriigid saanud India loomulikeks sõpradeks ja liitlasiks. Iga löök, mis antakse Inglise maailmariigile, toetab India vabadusvõitlust, kuna iga pingutus Inglise maailmariigi päästmiseks on üritus India orjuse jäädvustamiseks.

Bose hoiatas ajakirjanduse esindajaid end mõjutada laskmast Inglise propagandast. Ta kinnitas, et india rahva hiiglasuur enamus suhtub vaenuliselt Inglise valitsusele ja tahab purustada orjuse ahelad.

Crippsi ebaõnnestumise kohta Indias ütles Bose, et Inglismaa on seega kaotanud viimse väljavaate kokkuleppeks india rahvaga.

Crippsi lahkumisega Indiast on Bose arvates alanud India rahvusliku võitluse viimne järk. Sellast on rahutused suurenenud niihästi ulatuselt kui ka intensiivsuselt.

„Olen veendunud,“ nii lõpetas Bose, „et India saab veel selle sõja kestel vabaks. India vabadus tähendab, et anglo-ameerika imperialism kihutatakse Aasiast välja, ja see kujuneb võimsaks õhutuseks kõigile vabadusliikumistele kogu maailmas.“

Bangkok, 14. 6. (DNB) „Meie teeme ajalugu,“ ütles India esindaja Ida-Aasias Raš Behari Bose, ühel pressikonverentsil Bangkokis neljapäeva pärastlõunal.

Üle 100 India delegaadi Jaapanist, Mandžuuriast, Šanghaist, Hongkongist, Filipiinidelt, Malaiast, Borneost, Birmast, Taist kui ka India armee esindajad Malaiast, kes esindavad 2-miljonilist india rahvast, kogunesid Bangkokis korraldatud India iseseisvuse konverentsile, mis peetakse 15. kuni 22. juunini.

Konverentsi sihiks on: „Luua abinõusid ja teid, et kaasa tõmmata kõiki välismaal elavaid indlasi, eriti Ida-Aasias elavaid indlasi, kaasabiks India vabastamisele.“

Raš Behari Bose ütles, et sõja puhkemine Ida-Aasias annab indlasile selleks ainulaadse juhuse, kuna

selle sõja otstarbeks on Aasia rahvaste vabastamine angloameerika valitsuse alt ja uue korra loomine.

India on Briti impeeriumi nurgakivi. Seepärast on India vabastamine kõigi Inglismaa vastu võitlevate rahvuste huvides.

Esitatud küsimusele, kas konverentsil kujundatakse Ida-Aasias elavaist indlasist alatine komisjon, vastas Bose jaatavalt.

Veel üks lepe

Amsterdam, 14. 6. (DNB) Nagu Inglise teadeteamet Washingtonist teatab, kirjutati neljapäeval alla Nõukogude Liidu ja Ühendriige vahelisele rendi- ja laenuleppele. Allakirjutajaiks olid riigisekretär Hull ja suursaadik Litvinov.

Edasi kuuleb Inglise teadete amet, et see lepe sarnleb Ühendriige leppele Inglismaaga ja Hiinaga. Muu hulgas lepiti kokku vastastikuse koostöö suhtes „liberaalsete majandustingimuste“ loomiseks pärast sõda.

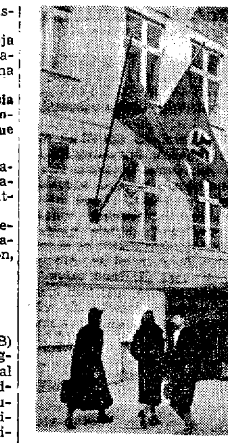

Leinapäeva puhul olid lipud üle kogu maa poolvardas

Ka Lätis ja Leedus leinapäev

Riia, 14. 6. (DNB) Lätis tähistati leinapäevana 14. juunit, mil 1941. aastal 14 693 lätlast igast rahvakihist, hoolimata soost ja vanusest, kisti välja nende perekondadest ja transporteeriti trellitatud loomavaguneis ilma toiduta Nõukogude Liitu. Kõikides töökohtades toimusid aktused. Lipud olid heisatud poole vardasse.

Kaunas, 14. 6. (DNB) Täna aasta eest, 14. juunil 1941, algas ka Leedule kommunistliku terrori hirmsaim aeg. Sel päeval algasid laiaulatuslikud küüditamised ja kuni 21. juunini veeti Siberisse ebainimlikemais tingimusis 50 000 inimest igast rahvakihist, nende hulgas palju naisi ja lapsi. Seda musta päeva leedu rahva elus mälestati kogu kindralkomissariaadis vaikselt ja tõsiselt.

USA kaotusteregister kasvab

Selgus veel ühe raskeristleja ja allveelaeva uputamine Midway juures

Tokio, 15. 6. (DNB) Keiserlik peakorter teatab:

Äsjaste rünnakute jooksul Midway saartele uputasid Jaapani merejõud ka ühe San-Francisko-tüüpi Ameerika raskeristleja (9 950 t) ja ühe allveelaeva. Need uputamised ei ole arvestatud juba varem teatavaks tehtud USA merejõudude kaotuste hulka. Tänane kommünikee lisab veel, et samal rünnakul allatulistatud vaenlase lennukite arv tõuseb üldse 150 masinani.

Berliin, 15. 6. DNB kuuleb asjaomaselt poolt:

Suurima Ameerika lennukikandja „Lexingtoni“ uputamisel Koralli mere- ja õhulahingus hukkus 1401-mehelisest meeskonnast 679 ohvitseri ja meeskonnaliiget. Osa ellujäänud meeskonnaliikmeid päästeti Jaapani sõjalaevade poolt. Üldse langes „Lexingtoni“ meeskonnast Jaapani sõjavangi 324 meest, neist 47 ohvitseri.

Jaapani uuem võit Hiinas

Tokio 15. 6. (DNB) Täna okupeerisid jaapanlased Kiangsi provintsis Kwanghsini linna, Tšungkingi kolmanda sõjatsooni peakorteri.

Tokio. 15. 6. (DNB) Nagu Domei Kantonist teatab, rakendati hiljuti Jaapani ofensiivides Tšungkingi üksuste vastu Lõuna-Hiinas tegevusse Nankingi rahvusliku valitsuse 30. diviisi üksused. Need üksused, üteldakse teates, võitlevad esimesel rindejoonel õlg-õla vastu jaapanlastega ning on tõendanud oma usaldatavust.

Eesti Omavalitsuse juhi kõne mälestusaktusel

(Algus 1. lk.)

Ja sel õuduste aastapäeval tahame ikka ja jälle uuendada seda tunnet ja teadmist, mis oli meil kõigil siis, kui nädal hiljem välja kuulutati hävitusvõitlus Venemaa vastu, kui 7. juulil möödunud aastal esimesed Saksa väeosad tulid Eesti pinnale, mõtelda, mida me siis tundsime ja mõtlesime. Selle märgiks, selle sõpruse ja ühise võitluse ning ühiste kannatuste, ühiselt valatud vere ja ühiselt toodud ohvrite tulemuseks peab alati olema teadmine, et me kuulume saatusest ühte ja peame võitlema selleks, et ei tuleks enam kunagi neid hävitavaid jõude idast.

Kogu elujõud selleks, et niisugune saatus kunagi ei korduks

Kogu meie maal on laiali kalmusid, — kalmusid langenud saksa sõduritega, langenud omakaitsemeestega. Neid kalmusid ilustavad eesti naised meie kodumaa lilledega tänuks kõigi nende eestlaste eest, kellede elu ja vabadus selle võitluse läbi meie kodumaale on tagasi võidetud. Me ei jaga seda õnnetute saatust, kes viibivad kaugel kodumaast, igatsedes omakseid ja oma kodu, minnes vastu hirmsale surmale, mille sarnast pole ajaloos nähtud. Oleme päästetud sellest ja meie kohus on seepärast võidelda selle eest, et niisugust saatust, nagu see sai osaks 12 000-le eestlasele 14. juunil aasta tagasi, mitte kunagi enam ühelegi osaks ei saaks.

Me võitleme praegu kasutades kogu meie rahva elujõudu. Me võitleme 13 000 vabatahtlikuga eesti rahva seast rindel koos saksa rahva ja Saksa sõjaväega, me võitleme kogu oma tööjõu pingutamisega kodumaal. Võitleme kõik selleks, et võiksime neid meie rahva hulgast, kes on ära viidud, niipalju kui võimalik tagasi võita, et neile, kes praegu on siin ja meie hulgas viibivad, kindlustada rahulik tulevik.

Kui me täna pühitseme oma rahvuslikku leinapäeva, siis peame suure kurbusega meele tuletama enneolematut ja kujuteldamatut kaotust meie rahva hulgas, siis peame koos tõotusega võidelda tuletama meele seda meest, kelle poole aasta tagasi meie ootused ja meie südamed pöördusid, et tänasel päeval soovida temale ja tema juhtimisel võitlevale saksa rahvale ning sõjaväele Jumala õnnistust võitluseks, mis toob kaasa meie kaaseestlaste vabastamise.

Tänasel rahvuslikul leinapäeval kummardume suure Jumala ette ja palume teda, et ta oleks täna ja praegusel tunnil lähedane kõigile neile meie hulgast, kes meist kaugel viibivad ja õnnetuina tagasi mõtlevad oma kodumaale, ja kõigile neile, kes on meile armsad. Me palume, et ta oleks nendega ja kergendaks nende saatust ja juhiks nende saatust nii, nagu me täna palume, et Jumal meie kodumaa üle valvaks ja kõigi algatusi õnnistaks.

Ja me pöördume suure Jumala poole palvega, et ta annaks õnnistust võitluseks selle julma bolševismi võimu vastu, et üsna pea vabastataks meie kaaskodanikud sellest orjusest ja vangipõlvest, ja et üsna pea vabastataks kõik, kes on niivõisi õnnetud, nagu on seda nemad.

Ja meie, paludes Jumala õnnistust selleks võitluseks, tahame anda saksa rahva juhile Adolf Hitlerile meie parimad soovid, väljendudes samuti, nagu hüüab saksa rahvas teda alati saates ta võitlustes, töös ja tegevuses, ja ka edaspidi oma juhti saata tahab — me hüüame meie rahvuslikul leinapäeval, tahtes võidelda, tahtes kaasa võidelda selle maailmavaenlase vastu, ja tahtes teda võita, me hüüame Adolf Hitlerile Saksa rahvusliku lugupidamise ja armastuse hüüde: „Sieg Heil!“

India iseseisvuse kongress Bangkokis

Jaapani välisministri tervitus: India vabadus teostub Briti impeeriumi hävitamisega

Bangkok, 15. 6. (DNB) Sada India juhti, kes esindavad 2 miljonit Suur-Aasia ruumis elavat indlast, ütlesid siin ühel koosolekul, et nad väsimatult võitlevad India iseseisvuse eest.

Koosoleku juhatajaks valiti Raš Behari Bose, India iseseisvuse liikumise juht Jaapanis. Loeti ette Tai peaministri, peaminister Tojo, Saksa ja Itaalia saadikute tervitustelegrammid.

Tai peaministri läkituses viidatakse kultuursele ja usulisile sidemetele, mis seovad Taid ja Jaapanit. Samaaegselt rõhutas peaminister, et Jaapan on hiiglasuure ülesande pioneer, kelle sihiks on Aasia vabastamine. Kõik Aasia rahvad peaksid seepärast kogu oma jõuga töötama koos Jaapaniga, et saavutada Suur-Aasia sõjas võit, millega on kindlustatud kõigile Aasia rahvastele vabadus, rahu ja hüvang.

Tokio, 15. 6. (DNB) Hetkeliselt äratab siin suurimat huvi Bangkokis toimuv uue India iseseisvuse liikumise kongress. Suurt tähelepanu äratasid peaminister Tojo ja välisminister Togo tervitustelegrammid, mis kongressil ette loeti.

„India indlastele, see on ka meie eesmärk,“ ütles peaminister Tojo oma läkituses. „Hetkeliselt kasutab aga Inglismaa veel ikka oma koloniaalmeetodeid India rahva suhtes. Inglismaa korrastab Indias mitte ainult oma sõjalisi seadmeid, vaid tugevdab seal ka päev-päevalt oma sõjajõude. Jaapan on kindlasti otsustanud hävitada Inglise sõjajõud, niikaua kui nad viibivad Indias. Et hoida Indiat sõjakoleduste eest, on olemas vaid võimalus, kas Inglismaa loobub oma valitsushimust Indias või India muudab enda algatusel oma suhteid Inglismaaga. Praegune kongress Bangkokis, kes esindab Suur-Aasias elavate indlaste avalikku arvamist, leiab oma iseseisvusepüüdeis minu täieliku toetuse.“

Välisminister Togo ütleb oma telegrammis, et Jaapan on juba korduvalt avaldanud, et temal ei ole valitsemiskavatsusi India suhtes, vaid et ta soovib India rahva vabastamist. Teiselt poolt on Jaapan otsustanud viia Inglismaa ja Ameerika kokkuvarisemiseni. India juhid peaksid kinni haarama praegusest suurest võimalusest, et kaugelenägeliku seisukohaga saavutada India rahva üksmeel. Kui India ja Jaapani, Saksamaa ja Itaalia koostöö on hävitanud Briti impeeriumi, siis täituvad ka India rahva vabaduse ning iseseisvuse soovid.

Tšiili jääb erapooletuks

Santiago de Chile, 14. 6. (DNB) Välisminister Barros andis järgmise seletuse kuulduste kohta, mis käisid ringi 12. juunil ja millede sisuks oli kohene suhete katkestamine Tšiili ja teljeriikide vahel:

„Niikaua kui mina olen välisministeeriumis, on välissuhete juhtimine ainuüksi minu ülesandeks, mis ses võimkonnas kuulub minule kui riigipresidendi poliitika ainsale autoriseeritud esindajale. Sellena seletan ma, et välispoliitiline seisukord püsib täpselt samal alusel, mille riigipresident ära määras oma 21. mai läkituses.“

Peruu esindajad keelduvad koju minemast

Milano, 15. 6. (DNB) Kauaaegne mereväe esindaja Peruu suursaatkonna juures Roomas admiral Caballero y Lastres on samuti nagu Peruu asjaajaja Berliinis keeldunud Ameerikasse tagasi pöördumast ja väljendanud kahetsust oma valitsuse hoiaku üle.

See hoiak, nii ütles ta, solvab sügavasti ta kaasmaalaste enamuse tundeid, mispärast ta eelistab jääda Itaaliasse ja ära oodata teljeriikide võitu.

Plahvatus mattis 12 töölist

Zamora, 14. 6. (DNB) Uue tunneli ehitamisel veejõujaamas Alts del Dueros (Hispaanias) maeti enneaegse plahvatuse tõttu maa alla 12 töölist. Otsekohe alustatud päästetööd olid seni tulemusteta, nii et ei teata, kuipalju kinnimaetuist veel elus on.

Neegriväeosad Inglismaal

Berliin, 15. 6. (DNB) DNB kuuleb asjaomaseist ringkonnist: Inglismaale saabus 3 kompaniid neegriväeosi, kes esialgu paigutatakse ühte Šoti garnisoni.

Avaldatakse arvamist, et neegrid viiakse Greenocki, Glasgow' välissadamasse Firth of Clyde'i ääres.

SPORT

Kolm jalgpallivõistlust sõjaväeüksustega

Tallinna Kalev võitis 5:4, Kohila Püsivus kaotas 1:3

Tallinnas toimus pühapäeval kaks jalgpallivõistlust — mõlemad Kalevi väljakul ja mõlemad saksa sõjaväeüksuste jalgpallimeeskondade vastu rohke pealtvaatajaskonna ees. Keskpäeval oli Tallinna Kalev tules ühe sõjaväeüksuse meeskonna vastu, kes oli tema kutsunud tasuvõistlusele hooaja algul saadud 1:2-lise kaotuse eest.

Võistlus kujunes äärmiselt tasavägiseks ja vaheldusrikkaks, kusjuures mõlemad pooled näitasid rohke pealtvaatajaskonna kaasaelamisel innukat mängu. Väravasajulisest mängust, kus löödi kokku üheksa väravat, tuli Kase ja Peebo puudumise läbi nõrgestatud Kalev lõpuks välja võitjana 5:4.

Väravavõimalusi oli mõlemal pool niivõrd rohkesti, et tulemus oleks võinud kujuneda ka vastupidiseks, kui sõjaväelastel oleks olnud rohkem õnne. Nii jäi sel sõjaväeüksuse meeskonnal toreda mängu pakkumisest hoolimata siiski revanš saamata.

Tund aega hiljem toimus samal väljakul rohke pealtvaatajaskonna ees jalgpallivõistlus ühe teise sõjaväeüksuse meeskonna ja Kohila Püsivuse vahel. Esimene poolaeg lõppes väravateta, kuid teisel poolaja kindlustasid sõjaväelased endale võidu 3:1 Kohila noorte mängijate üle. Kohila mängijad avaldasid sümmat vastupanu kui seda näitab mängu tulemus.

Saksa sõjaväelaste jalgpallivõit Narvas

Narva linna staadionil peeti umbes paari tuhande pealtvaataja juuresolekul sõprusvõistlus jalgpallis saksa sõjaväelaste kohaliku koondusmeeskonna ja Narva Spordiklubi vahel. Kolm esimest kohtamist samade meeskondade vahel olid lõppenud narvalaste võiduga. Seekord tulid võitjaks sõjaväelased, lüües Narva Spordiklubi 4:2, poolaeg 1:1. Sõjaväe meeskonnas mängis seekord kaasa mitmeid esmaklassilisi mängijaid, kes pakkusid narvalastele harvanähtava kauni ja hoogsa partii. Matši juhtis esimesel poolajal eesti ja teisel poolajal saksa vahekohtunik.

Täna staadionil v.-s. Sport—Estonia jalgpallis

Kadrioru staadionil toimub täna õhtul Põhja-Eesti ringkonna meistrivõistluste sarja huvitavamaid matše — vastamisi on v.-s. Sport ja Estonia, kes sarjas on praegu ainsad ühegi kaotuseta meeskonnad. Tänavusel hooajal on mõlemad meeskonnad ühtlasi võitnud kõik oma senised mängud. Võistlus kahe „võitmatu“ vahel algab kell 19.

Tervis võitis Viljandi 8:2

Viljandis kohtas pühapäeval Kesk-Eesti ringkonna meistrivõistluste finaalis Viljandi meeskond Pärnu Tervisega. Selle võistluse võitis suurelt Pärnu Tervis, lüües oma põlist rivaali 8:2, poolaeg 5:1. Mängu algus oli viljandlastele eriti katastroofiline, kuna pärnlased juhtisid kohe 2. minutil 2:0 ja 8. minutil juba 4:0! Alles siis said viljandlased esimese värava.

Pärnu meeskond mängis väga ühtlaselt, kiiresti ja kindlasti. Viljandi peamiselt noortest koosnev meeskond seevastu oli ühtlusetu ning ebakindel. Kordamismäng mõlema meeskonna vahel toimub tuleval pühapäeval Pärnus.

P. Toomla kuulitõukes 14,03 m

Haapsalus peeti pühapäeval lossipargis esimesed tänavused kergejõustikuvõistlused, kus silmapaistvama sportlasena esines P. Toomla, tulles esikohale neljal võistlusalal. Oma erialal — kuulitõukes — tõukas ta tänavu juba teist korda üle 14 meetri, saavutades tulemuseks 14,03 m. Kõrgushüppe võitis ta tulemusega 1,65 m, kuna kettaheites ja kaugushüppes olid tema tulemusteks vastavalt 37,40 m ja 5,81 m.

Läänela sportlane Saarlaid võitis 100 m jooksu ajaga 11,8 sek., kuna noor sportlane Jaks saavutas odaviskes 52,75 m.

Pektor saavutas odaviskes 69,35 m

Viinis peetud kergejõustikuvõistlustel saavutas Pektor odaviskes tulemuse 69,35 m, mis on tänavuseks parimaks odiviskesaavutuseks Saksamaal.

Rootsis Salas peetud võistlustel saavutas Gösta Östbrink 3000 m jooksus hea aja 8.28,8. Teiseks jäi Tore Tillmann ajaga 8.30,8 ja kolmandaks Hubert Melin ajaga 8.33,0.

Berliinis peetud kergejõustikuvõistlustel naistele Saksa meister Erika Bless kaotas 100 m jooksus üllatuslikult noorele Ruth Schwarzile, kelle aeg oli 12,9 sek. Hilde Walther heitis ketast 38,50 m. Kõrgust hüppas zu Solms 1,53 m.

Ungari—Kroaatia jalgpallis 1:1

Budapestis pühapäeval peetud Ungari-Kroaatia jalgpallimaavõistlus lõppes viigiga 1:1, kusjuures esimene poolaeg oli lõppenud väravateta. Teise poolaja 15. min. pääsis Ungari juhtima 1:0 tsf. Szusza poolt löödud väravaga. 20 minutit hiljem õnnestus Kroaatia pä. Plesel mäng viigistada. Edasine mäng muutus mõlemalt poolt võiduvärava üritamisel äärmiselt tugevaks, nii et vahekohtunik Robert Multer (Saksa) oli sunnitud kolm minutit enne mängu lõppu Kroaatia pä. Plese väljalt kõrvaldama.

Jalgpalli maavõistluse eelmänguna peeti esmakordne Ungari-Kroaatia maavõistlus väravpallis, mis lõppes ungarlaste suure võiduga 9:0 (4:0).

Saksa uued meistrid vabamaadluses

Stuttgardis toimusid nädalavahetusel Saksa tänavused meistrivõistlused vabamaadluses neljas kehakaalus, kuna kolmes kehakaalus peeti nad nädal tagasi. Kärbeskaalus tiitlikaitsja Georg Pulheim seljatas kõik oma vastased, kusjuures finaalvõistluses Herbert langes õlgadele alles 15 sekundit enne matši normaalkestuse lõppu.

Kergekaalus meistriks tulnud Sebastian Hering seljatas neli vastast ja pidi töövõiduga leppima ainult matšil Brunneri vastu. Keskkaalus tulid finaali Laudien ja Krauskopf, mõlemad ühegi kaotuspunktita, olles mõlemad seljatanud kõik oma vastased. Laudien saavutas finaalis seljavõidu ajaga 1.50 min. Raskekaalus Kurt Hornfischer seljatas Lieberni ajaga 2.30 min., kuna Sieberti üle saavutas töövõidu.

Paremusjärjestus üksikuis kaaludes: kärbeskaal — 1. Georg Pulheim, 2. Bischoff, 3. Joh. Herbert, 4. Wilhelm Herbert; kergekaal — 1. Sebastian Hering, 2. Karl Hessberger, 3. Friesenheim, 4. Freund; keskkaal — 1. Laudien, 2. Krauskopf, 3. K. Merget; raskekaal — 1. Kurt Hornfischer, 2. Willi Liebern, 3. Siebert. Seega on tänavusteks Saksa meistriteks vabamaadluses alates kärbeskaalust Georg Pulheim (Köln), Willi Höchel (Köln), Sebastian Hering (München), Fritz Schäfer (Ludwigshafen), Laudien (KM), Karl Ehret (Ludwigshafen) ja Kurt Hornfischer (Nürnberg).

VEEL LEIDUB ÜKSIKUID PERENAISI, KES EI KOGU TOIDUJÄÄTMEID, vaid lasevad need tarbetult hävida. Et toidujäätmed on tõhus toidulisa loomadele, ja just nüüd, loomasööda puuduse ajastul, omavad suure väärtuse, peame kõik asuma toidujäätmete kogumisele. Nõu tühjendamise vajadusest teatada Tallinnas, Niguliste 10, tel. 412-08, Tartus, Ülikooli 9, tel. 24-38.

Ametlikke teateid

TEADAANNE

lubatud kodusel tapmisel saadud seanahkade üleandmise kohta

I.

Kodus tapetud sigade nülgimine toimub vabatahtlikult. Seanahkade valdajad võivad neid müüa ainult nahkade kogumiskohtadele (Toornahkade käibe määrus — nahk nr. 3, 15. 11. 1941, Amtsblatt 1942, lk. 125). Nahad tuleb üle anda hästi soolatult ühe kuu jooksul või värskelt 24 tunni jooksul.

II.

(1) Seanahad hinnatakse nahkade kogumiskohtade poolt. Seejuures tuleb aluseks võtta 2. teadaandes toornahkade hindade kohta 20. 2. 1942 (Amtsblatt 1942, lk. 132) ettenähtud hinnad.

(2) Üleantud seanahkade kohta antakse vastuvõtukohtade poolt kviitung, millest peab nähtuma kauba tükiarv, kvaliteet ja kaal.

III.

(1) Toornaha üleandmise kviitungi ettenäitamisel või saatmisel saab üleandja Eesti Tarvitajateühisuste Keskühisuselt (ETK) Tallinnas või selle osakondadelt pargitud seanahka.

(2) Toornaha ümberarvutamine parknahale toimub arvestuse järgi, et üleantud toornaha-pindala vastu antakse ⅓ parknaha-pindala. Kaalujärgne arvestus toimub järgmiselt: toorseanaha ühe kg vastu saab üleandja parkseanahka:

140 g sea-alusnahka või
130 g sea-rakmenahka või
100 g sea-sermettnahka või
100 g või 10 dm² sea-pealisnahka või
70 g või 7 dm² sea-voodrinahka.

Tallinn, 8. 6. 1942.

Kindralkomissar Tallinnas
ülesandeis
v. Haldenwang

MÄÄRUS

peennahk- ja sadulsepatoodete ning masinarihmade hindade kujundamise kohta

Kindralkomissari juures asuva hindade kujundamise ja hindade järelevalve osakonna nõusolekul määran Eesti kindralkomissari-piirkonna kohta:

§ 1. Peennahk- ja sadulsepatoodete ning masinarihmade kõrgeimad lubatud tootjahinnad peavad olema arvutatud alljärgneva kalkulatsiooniskeemi järgi:

1. Materjal + abimaterjal.
2. Töötasu.
3. Lisand üld- ja halduskulude katmiseks.
4. Sotsiaalsed kulutused.
5. Lisand kasumi saavutamiseks.

§ 2. (1) Materjali on keelatud arvestada kallimalt ametlikult kinnitatud hindadest. Saksa riigist hankimisel kehtib sisseostuhinnana materjali hind franko piir.

(2) Veo- ja muid hankimiskulusid on keelatud juure arvestada materjali sisseostuhinnale.

(3) Materjali hinda tuleb kalkulatsioonis vähendada müügi või kasutamiskõlblike jäätmete väärtuse võrra.

§ 3. Töötasusid tohib arvestada ainult tegelikus, seaduslikult lubatud kõrguses. Tööajana võib arvestada ainult aega, mis keskmiselt on kulutatud 1942. a. jaanuarikuus mõne võrreldava toote valmistamiseks. Kõik alused selle kohta tuleb hoolega alles hoida.

§ 4. (1) Lisandi suurus üld- ja halduskulude katmiseks võib olla kõige rohkem 90%, sadulsepatoodete ja nahkkinnaste juures — 70%, masinarihmade juures — 120% töötasudest.

(2) Lisandist üld- ja halduskulude katmiseks kaetakse ka materjali veo- ja muud hankimiskulud ning käibemaks.

§ 5. Sotsiaalseid kulutusi on lubatud tegelikkuse piirides eraldi juure arvestada.

§ 6. Omahinnale (§ 2—5) võib kasumina juure arvata ülimalt 10%.

§ 7. (1) Hulgikaubandus võib tootjahinnale lisada ülimalt 8%. Jaemüüjale saadetakse kaup franko sihtjaam.

(2) Jaemüügihind võib tootjahinnast kõrgem olla 25% võrra.

§ 8. Hinnad, mis on antud üksikkinnitustena, jäävad kehtima ainult siis, kui nad vastavad selles määruses toodud kalkulatsioonitingimustele.

§ 9. Käesolev määrus jõustub avaldamisega ajalehtedes.

Tallinnas 11. juunil 1942.

H. Saar
Eesti Hindadeasutuse direktor

Raudtee maa-alade rendihindade MÄÄRUS
15. juunist 1942.

Kindralkomissari juures asuva hindade kujundamise ja hindade järelevalve osakonna nõuolekul määran:

§ 1. Raudtee maa-alade rendihinnad arvutatakse 1. I 1940. a. seisundi järgi, kusjuures 1 ekr. loetakse võrdseks rmk. —,62.

§ 2. Käesolev määrus jõustub 1. juulil 1942.

Tallinnas, 15. juunil 1942.

H. Saar
Eesti Hindadeasutuse direktor

TEADAANNE

kõigile Tallinnas ja Tallinn-Nõmmel asetsevate käitiste omanikele ja juhatajaile, rasketöötegijaile 22. VI — 16. VIII s. a. toitlusperioodi lisanormi-kaartide väljaandmise kohta.

Alates 22. juunist s. a. kaotavad kehtivuse lisanormi-kaardid rasketöötegijaile seeria B. Samast ajast kehtestatakse 8 nädala peale, s. o. 22. VI — 16. VIII 1942. a., lisanormi-kaardid rasketöötegijaile seeria HJ. Nende kaartide saamiseks tuleb:

Tallinnas asuvate käitiste omanikel ja juhatajail esitada uued rasketöötegijate nimekirjad Varustuskaartide jaoskonnale, Tatari 15 (õuepealne maja),

Tallinn-Nõmmel asuvate käitiste omanikel ja juhatajail Tallinn-Nõmme linnaosavalitsusele.

Tallinna Linnavalitsuse Kaubandus-Tööstusosakond.

Kohtukutsed

Tartu Ringkonnakohtu Tsiviilosakond, toetudes Abieluseaduse § 22-le, oma 8. juuni 1942. a. määruse põhjal ja Egon-Gerhard-Helmut Sildver'e palvel kutsub paluja Egon-Gerhard-Helmut Sildver'e teadmata äraolijat abikaasat Niina Sildver'et, sünd. Ustreski, kolme kuu jooksul, arvates kuulutuse „Ametlikus Teatajas“ avaldamise päevast, tagasi tulema oma perekonna alalisse elukohta Tartu linna, Eha tn. nr. 32, krt. 1, hoiatusega, et vastasel korral on palujal õigus abielulahutamist nõuda Abieluseaduse § 22 alusel.
Tartus, 11. juunil 1942. a., nr. 23-a.
Ringkonnakohtu esimees E. Hansson.
Sekretär Kaseoru.

Tartu Ringkonnakohtu Tsiviilosakond kutsub Tsiv. kp. sead. §§ 293 ja 309¹ põhjal Aleksander Jaani pg. Kaar'e, kelle elukoht teadmata, kui kostjat Allide-Johanna Kaar'e nõudmises Aleksander Kaar'e vastu abielulahutamise pärast nelja kuu jooksul, arvates kuulutuse „Ametlikus Teatajas“ avaldamise päevast, oma elukohta või kohtuaadressi Tartu Ringkonnakohtule üles andma, hoiatusega, et vastasel korral toimetab kohus Tsiv. kp. sead. § 31 kohaselt.
Nõudekirjale on juure lisatud perekonnaseisutunnistus ja vastavad ärakirjad.
Tartus, 11. juunil 1942. a., nr. 19-a.
Ringkonnakohtu esimees E. Hansson.
Sekretär Kaseoru.

Tartu Ringkonnakohtu Tsiviilosakond kutsub Tsiv. kp. sead. §§293 ja 309¹ põhjal Osvald Larm'i, kelle elukoht teadmata, kui kostjat Martha-Marie Larm'i nõudmises Osvald Larm'i vastu abielulahutamise pärast nelja kuu jooksul, arvates kuulutuse „Ametlikus Teatajas“ avaldamise päevast, oma elukohta või kohtuaadressi Tartu Ringkonnakohtule üles andma hoiatusega, et vastasel korral toimetab kohus Tsiv. kp. sead. § 311 kohaselt.
Nõudekirjale on juure lisatud perekonnaseisutunnistus ja vastavad ärakirjad.
Tartus, 11. juunil 1942. a., nr. 48-a.
Ringkonnakohtu esimees E. Hansson.
Sekretär Kaseoru.

Tartu Ringkonnakohtu Tsiviilosakond kutsub Tsiv. kp. sead. §§ 293 ja 309¹ põhjal Esra Goldberg'i, kelle elukoht teadmata, kui kostjat Helmi Goldberg'i nõudmises Esra Goldberg'i vastu abielulahutamise pärast nelja kuu jooksul, arvates kuulutuse „Ametlikus Teatajas“ avaldamise päevast, oma elukohta või kohtuaadressi Tartu Ringkonnakohtule üles andma, hoiatusega, et vastasel korral toimetab kohus Tsiv. kp. sead. § 311 kohaselt.
Nõudekirjale on juure lisatud perekonnaseisutunnistus ja vastavad ärakirjad.
Tartus, 11. juunil 1942. a., nr. 31-a.
Ringkonnakohtu esimees E. Hansson.
Sekretär Kaseoru.

KOHTUTEATED

Tartu Ringkonnakohtu Tsiviilosakond kuulutab Balti Eraseaduse § 36 märkuse põhjal, et Eesti kodanikud, abikaasad Vladislav Fjuk ja Leida Fjuk, kes elavad Tartus, Õpetaja tn. 11—3, on Tartu notari Egon Siid'i juures 10. märtsil 1942. a. not. reg. nr. 508 all sõlminud abielulepingu, millega nad oma abielu suhtes ära muudavad Balti Eraseaduses ettenähtud abikaasade varanduse ühisuse. Lepingu täielik tekst avaldatakse „Ametlikus Teatajas“.
Tartus, 11. juunil 1942. a., nr. 1-e.
Ringkonnakohtu esimees E. Hansson.
Sekretär Kaseoru.

Tallinna Ringkonnakohtu Tsiviilosakond kuulutab oma 6. juuni 1942. a. määruse täitmiseks BES § 36 põhjal, et Eesti kodanike Alfred-Friedrich-Gotthard Vestenberg'i ja ta abikaasa Hilda-Marie Vestenberg'i vahel, kes elutsevad Tallinnas, Kreutzwaldi 13—9, on Tallinna notari Rudolf Tikman'i kontoris 15. mail 1942. a. reg. nr. 1006 all sõlmitud abieluleping, millega nad oma abielu suhtes ära muudavad Balti Eraseaduses ettenähtud varanduse ühisuse. Täielik abielulepingu tekst avaldatakse „Ametlikus Teatajas“.
Tallinnas, 11. juunil 1942. a., nr. 11.
Ringkonnakohtu esimehe eest
V. Pezold.
Sekretäri as. V. Kiivits.

TEADAANNE

Tallinna linnavalitsuse tervishoiuosakond teatab, et kõik Tallinna ja Tallinna-Nõmme administratiivpiirides elunevad **ÕED, ASEÕED, VELSKRID ja SÕJAAEGSED VELSKRID**, kes ei ole endid senini veel registreerinud, peavad seda tegema kiires korras tervishoiuosakonnas, Tallinn, Kaupmehe 11, hiljemalt 20. juuniks s. a. **Registreerimine on sunduslik.**

Tallinna linnavalitsuse tervishoiuosakond.

MITMESUGUST

N.-LAKK-KINGAD nr. 34, k. konts., vahetada ükskõik missuguste nr. 34 või nr. 35 kingade vastu. Võivad olla ka kantud. V.-Balti 213—1, Koplis.

N.-SUVIKINGAD, valged, nr. 36, vahetada nr. 37 vastu. Kirj. slt. 37/4317.

LAPSESPORTKÄRU vahetan lapsevankri vastu. Võib ka ainult ajutiseks. Tulika 28—2.

N.-KINGAD, kõrge konts., nr. 40, vahetada nr. 40 madalakontsal. vastu. Tina 12-a—3.

KINGAD, pruunid, kõrge k., nr. 40 vahetada madalate või poolkõrgete vastu. Tehnika 14—6.

N.-KINGAD, pruunid, nr. 35, uued, vahetada nr. 37 n.-king. vastu. Kirj. slt. 15/4335

LAPSEVANKER (korras) üüritakse kohe maale. Kirj. slt. 17/4387.

SIIDKLEIDIRIIDE, valge, vahetan lillelise vastu ja valged kingad p.-k. k. nr. 37 samasuurte tumedate kingade vastu. Kirj. 2/4322.

ÜLIKONNARIIDE (tumeda) vahetan heleda (suvi-) vastu. Kirj. slt. 7/3887.

N.-KINGAD, valged, nr. 36 (k. konts., lodotškad) vahetada ükskõik missuguste nr. 37 vastu. Kirj. slt. 3/3883.

M.-KINGAD (sinised, seemisnahksed) nr. 43 vahetada samasuguste või pruunide nr. 42 vastu. Kirj. slt. 51/3911.

N. SÜGISPALITURIIE (tumesinine) vahetada heledama vastu. Kirj. slt. 39/4399.

DAAMI, kes 7. VI 1942 saadik minu käeuuri enda käes hoiab, palut. tungivalt endast teat. telef. 450-18.

PUUKINGADE TELLIJAILE! Pal. kõiki puukingade tellijaid järele tulla kingadele 21—23. juun. k. 8—11 ja 14—17. Tartu 25—10 (hoovimajas).

†

Anton Lukk

Sünd. 18. I 1864,
surn. 13. VI 1942.

Vaikses leinas

abikaasa, lapsed, lapselapsed ja omaksed.

Matmine 17. juunil Narvas, Jaani kiriku kalmistul.

Idarindel bolševismivastases võitluses langenud klassivenda

Herman Amos'i

mälestab

Tallinna Linna Poeglaste Kommerts-Gümnaasiumi 14. lend.

Vaikselt uinus meie armas onu ja vend

Julius-Eduard Lipsmäe

Sünd. 9. aprillil 1883
Surn. 14. juunil 1942

Mälestavad
Heinrich ja Aleks perekondadega ja õde.

Kirstupanek 17. skp. k. 17. Matmine 18. skp. k. 12 Magasi tn. haiglas.

Surma läbi lahkunud endist kaasteenijat

Kristjan Loderaud'a

mälestavad

f-a V-d Loderaud kaasteenijad.

Matmine 18. VI Liiva kalmistul.

Surma läbi lahkunud kauaaegset kaasteenijat

Gustav Vessart'it

mälestavad

Eesti Kiviõli bensiinivabriku juhtkond ja kaasteenijad.

Raske ja pika haiguse järele lahkus meie unustamata armas õde ja tädi

JULIE MIEKIN
(sünd. Holostov)
sünd. 26. augustil 1873. a.
surn. 12. juunil 1942. a.

Sügavas leinas
õde, vend perekonnaga ja kaugelviibiv õde ja vend perekonnaga.

Matmine leinamajast (Tatari 25) 17. juunil kell 19.

Pika raske haiguse järele vaikselt uinunud armast ema

Liisa Kasema't
(Kasendorf)

sünd. 7. okt. 1884
surn. 13. juun. 1942

leinavad

mees, lapsed ja lapselapsed.

Matmine 21. juunil Hageris.

Pika raske haiguse järele vaikselt uinunud

Ado Kiinof'it

sünd. 22. IV 1894. a.
surn. 5. VI 1942. a.,

leinavad valus

abikaasa ja õed.

Maeti Võrus 8. juunil.

Pika piinarikka haiguse järele lahkus meie kallis ema ja vanaema

MARIE KIMBERG
(sünd. Birkenberg)

Sügavas leinas

tütred ja tütretütar.

Matmine 17. juun. Pühalepa kirikus.

Oma armast isa

Jaan Viikman'i

sünd. 20. jaan. 1879. a.,
surn. 11. juunil 1942. a.,

leinab

kaugelviibiv tütar.

Armast head isakest

Jaan Viikman'i

leinab tütar Danzigis.

TEATRID

„ESTONIA" TEATER

Teisipäeval, 16. juunil, kell 19
„CARMEN"
Kesknädalal, 17. juunil, kell 19
„ONUPOEG BATAAVIAST"
(saksa keeles)
Neljapäeval, 18. juunil, kell 19
„LÕBUS LESK" (eesti keeles).
Reedel, 19. juunil, kell 19
„ÕITSEV MERI"

Teatri kassad on avatud kella 12—15 ja kella 17—19

TALLINNA TEATRIKOOL.

Uute õpilaste vastuvõtt.

Õppetegevus Tallinna Teatrikoolis algab eeloleval sügisel. Vastuvõtueksamid toimuvad 25. aug. Sisse astuda soovijail tuleb esitada kuni 15. aug. s. a. Tallinna Konservatooriumi kantseleisse, Vabaduse väljak 4, Teatrikooli juhataja nimele vastav sooviavaldus ühes perekonnaseisutunnistusega (vorm nr. 8) ja üldharidust tõendava dokumendiga või selle kinnitatud ärakirjaga. Sooviavaldusele juure lisada võimaluse korral päevapilt ja täieline aadress. Teatrikooli võetakse vastu mõlemast soost isikuid, kes on vähemalt 16 a. vanad ja kel on 8-a. üldharidus. Erilise andekuse puhul võetakse erandina vastu ka väiksema haridusega isikuid. Sisse astuda soovijaile saadetakse vastav eksamikava. Õppetegevus koolis kestab 3 aastat, millele järgneb praktika kutselise teatri laval.

Tall. Teatrikooli juhatus.

Tartu mnt. 4-a.
Teisipäeval, 16. juunil,
Paul Kalde lõbus laulu- ja tantsurevüü
„KARNEVAL".
Vladimir Saposhnin'i kaastegevusel (Berliner Wintergarten).
Algus iga päev kell 20. Eelmüük k. 11—14 ja 17—20.

TUNNID

SAKSA KEELE tõlked ja tunnid (odavad) Vilmsi 12-a—2.

SAKSA K. TUNDE annab vil. õpetajanna, k. 9—11 ja 1—7. Gonsiori 13—15.

TUNNID SAKSA, eesti, inglise, ladina k. ja matemaatikas algk.—gümn. kava ulatuses. Ettevalmistus eksameile. Rahu 19—1, Nõmme (Hiiu). Kõnet. alates k. 18.

MASINAKIRJAÕPETUS ja TÕLKED. Büroo avatud 10—14. tel. 444-19 Harju 34.

SAKSA KEELE TÕLKED ja tunnid Vilmsi 12-a—2.

TÖÖPAKKUMISED

LIHTTÖÖLISI (mehi)
kauba väljavedajaid, puusepaabi ja lukusepaabi
vajab kohe kestvatele töödele P. K. „Võiekspordi" keskmeierei. Reg. Sotsiaalametis, Pärnu m. 36, tuba 27.

NAISTEENIJAT tarvis Tallinna lähedale tallu. Läbi rääk. Nõmme, Kirde 3—1, Rahumäe juures.

TEENIJAT tarvis Viljandimaale tallu. Läbi rääk. Vismari 19-b—7, 16. ja 18. skp. pärast k. 16.

SAEKAATRI-OSKUSTÖÖLIST tarvis maale. Ligemalt Tallinna tööamet, Roosikrantsi 23, tuba 13.

KARJAST (vanemat naisterahvast või poisikest-tütarlast) vaja maale. Läbi rääkida Aia 5—10.

TÜDRUKUT vaja linna lähedale väiksem. tallu. Läbi rääkida: Magdaleena 3—2 täna k. 9—11.

Tallinna Elektrijaam vajab
Elektrijaama ehitustöödele
MEES- ja NAISTÖÖLISI.
Töölistele antakse rasketööliste toidulisanorme. Töötingimuste kohta saab teateid iga päev kella 8—9 Elektrijaama kontorist (II kord, tuba nr 5). Töölevõtmine toimub Sotsiaalameti kaudu, Pärnu mnt. 36. tuba 32. iga päev kella 8—12.

VILUNUD KINGSEPPI vana parandustöödele ja õppetöökotta instruktoriteks vajab jalanõudetööstus „Terastald" V.-Posti 8—5. Reg. Sotsiaalametis Pärnu m. 36, tuba 13.

EHITUSTÖÖLISI: puuseppi, laudseppi, müürseppi, lihttöölist (mehi ja naisi), lukuseppi, 1 plekiseppa, klaasijaid ja elektrikuid vajab
Waffen SS F. A. U. — 15,
Vabaduse pst 5.
Registreerida Tööametis, Roosikrantsi ja Pärnu mnt. nurgal, tuba nr 32.

PUIDUTÖÖLISI, õppinuid, vajab piiramatul arvul Holzbearbeitungswerkstätten Adolf Koerge Tallinn, A. Hitleri 63. Teat. saab Sotsiaalametis, Pärnu m. 36. tuba 13.

6 **MEESTÖÖLIST**, puutööd tundvat, ja 2 lihtmeestöölist sõjaväe tellimiste läbiviimiseks vajab kohe puutööstus „Viro". Pikk 29—2. tel. 454-19. Teat. Tööametile, Roosikrantsi 23, tuba 13.

TÖÖOTSIMISED

KARJASEKS maale tallu soovib 14-a. poiss. Fählmanni 3—9.

MAJAOMANIKUD! Elektrotehnikatöökoda „Elektroraad". Paldiski m. 42-d, korrastab elektriseadmeid, trepiautomaate, tõstetoole, signaalkelli ja muid elektriarmatuure ja -aparaate.

PUUST HOONETE EHITUSTÖID maal võtan enda peale. Kirj. 15/4295.

AUTOJUHT. remondivõimeline, otsib kohta. Kirj. slt. 32/4312.

MAJAVALITSEJAKS, raamatupidajaks (bilansivõim.), kassapidajaks soovib ehituskontorites töötanud meestööjõud. Valits. eesti, saksa ja vene keelt. Kirj. 5/4285.

KARJAMEHEKOHTA palub vanem üksik mees. Kirj. slt. 27/3867.

KERGEMAT TÖÖD tervislikel põhjusil soovib korralik 30-a. noormees. Kirj. 28/3863.

KORTERIPAKKUMISED

TUBA, möbl., väike, eralsissek., välja üürida kindlas ametis meeskodanikule. Dunkri 5—3-a.

KORTER (2 t., köök ja vannituba) välja üürida. Tartu mnt. 30—5, tel. 306-10.

KORTERIKAASLASEKS võib tulla üksik vanem meesterahvas. Kirj. kuni 20. juun. slt. 7/4367.

1—2 TUBA (mööblita Järvel) köögi ja vanni kasutam. võimal. välja üürida korr. isikule. Kirj. slt. 38/3918.

SUVIMAJA (omaette, väike) Pirita-Kosel, **KORTER** (korr., rõduga) ja mõned üksikud toad talus Keila-Joa juures välja üürida. Bussipeatus talu juures. Teat. Tartu mnt. 30—5, tel. 306-10.

KORTERIOTSIMISED

TUBA, väikest, mööbliga, vajab kohe vanem ametisk. pr. Kirj. 2/4202.

MÖBL. TUBA Nõmmel otsivad suveks kaks meester. Soov. jaama lähedal. Kirj. 18/4298.

KORTERI, 4 tuba, köök ja esik, 1. raj., vahetan 2—3 toa vastu. Kirj. slt. 4/3844.

NÕMMELE, Kivimäele või Pääsküla soovitakse 2—3 toa ja köögiga korterit. Soov. vann ja vesi. Kirj. slt. 8/3848.

VAHESEINAGA TUBA (20 m²) vahetada suurema vastu. Kirj. slt. 11/4331.

KORTERIT, 3—5 tuba, soov. vanniga, otsin. N. Teliste, Viru 10, tel. 450-93.

MÖBL. TUBA, erasissek., vähese köögi tarvit., Nõmmele või Pääsküla, vajab kohe eesti ohvitser. Kirj. slt. 10/3850.

TUBA, väikest, pliidiga, otsib van. naister. Kirj. slt. 11/3851.

KORTER, 3 tuba, köök ja esik, südalinnas (S.-Karja) ahjuk., vahetada 2 toa, köögi ja esiku vastu. Kirj. slt. 40/4360.

VAHETADA vaheseinaga korter 1. l.-j. samas. või suurema vastu 3. või 2. l.-j. Kirj. slt. 28/3868.

MÖBL. TUBA vanni ja telefoni kasutamisega vajab keskealine härra. Kirj. slt. 5/3885.

KORTERIT 2 tuba ja köök või tuba köögiga otsib sõja tagajärjel ilma korterita jäänud perek. Kirj. slt. 19/4339.

TUBA köögiga või pliidiga otsib vanem kindla sissetulek. pr. Vastu võib anda toa ja köögi Nõmmel. Kirj. slt. 27/4347.

KORTERI, suur tuba, köök, esik (päikesep.) V raj. vahetan 2—3 toa, köögi ja esiku vastu. Kirj. slt. 26/4346.

TÖÖTOARUUME (umb. 30 m²) vajan lähemal ajal. Kirj. slt. 39/4319.

KORTERIT 2 t. vanniga vaja Kadrioru raj. või kesklinna lähedusse. Vastu anda ilus (3 t., vann, köök, esik — 68 m²) korter Koplis. Kirj. slt. 38/4318.

TUBA, hästi möbl., vanni kasut. võimal., otsib riigisakslanna, võimalikult kesklinna raj. Pakkum. esitada Siemens-Schuckertwerke A/G Technisches Büro Tallinn, Rataskaevu 22, tel. 415-33.

MÖBL. TUBA, omaette, soov. erasissek., otsib korralik 37-a. mees. Kirj. slt. 1/4321.

MÖBL. TUBA erasissekäiguga, Kadrioru, Raua tn. rajoonis, soovib riigiteenistuses olev noormees. Kirj. slt. 19/3899.

KORTERIT (2 t. ja köök või tuba ja köök) 3. linnaj. või Kalamaja raj. soovib perekond. Kirj. slt. 19/4379.

TUBA MÖÖBLIGA või ilma soovib kindlas teenistuses käija tütarlaps. Kirj. slt. 17/3897.

ÜHETOALIST korterit või tuba köögiga soovin Nõmmele, Hiiule või Pääsküla ümbr. Teat. Tallinna, Endla 49—1.

KORTERIT, 2 väiks. tuba, võib ka 1 suurem tuba ja köök olla, soovib perekond. Soovikorral võib 2 suurt tuba ja köögi vastu anda. Liivalaia 17—6.

2 TOA ja KÖÖGIGA KORTERIT paremasse majja soov. üksik härra. Kirj. slt. 36/4396.

2—3-toal. KORTERIT soovin, soov. keskküttega majja, küte endal olemas. Kirj. slt. 40/4400.

MÖBL. TUBA (väikest) või kaasüüriliseks soovib üksik naisterahvas. Kirj. slt. 37/4397.

TUBA (rõduga) Nõmmel keskküttega majas, suur, päikesep. omaette, köögi ja vanni tarvitusega, vahetada linnas ühe või 2 korr. toa vastu (soov. korter). Kirj. slt. 3/3923.

MÖBL. TUBA kas köögiga või köögi tarvitusega, soovitav erasissekäiguga, soovib kindlas teenist. tütarlaps. Kirj. slt. 33/3873.

3—4-TOAL. korralikku KORTERIT (soov. mitte väga väikesed toad) nüüd või edaspidi vajab riigiametnik. Sobivuse korral eelist. Kadrioru, A. Hitleri, Raua t. rajoon. Kirj. slt. 8/3928.

KORTERIT (2 t. ja köök või 1 t. ja köök) või kaht mööblita tuba täielise köögi kasutamisega, soov. kindlas teenist. isikud. Kirj. slt. 6/8886.

MÜÜAKSE

N.-POOLKASUKAS, laudlinad, suur tsinkplekk vann, kõik pruug. Pikkjalg 5—9.

TOOLID, tamm pähkliga, (uued). Kirj. 24/4304.

HEA VIIUL ja kontserttsitter. Niine 8—1, 16. skp. k. 13—16.

LAUDU JA TEISI ASJU. Vilmsi 12-a—2.

PRUUTLOOR ja m.-taskukell. Kirj. 40/3840.

KOHVERGRAMMOFON „His Master's Voice" plaatidega, hea viiul, kanaarilannud puuridega ja kantud m.-palitu, püksid j. m. Tondi 5—2.

VEOAUTO, korras, 1,5 t. Õle tn. 31—4.

„ESSEX"-AUTO diferentsiaal, poolassid, tuuleklaas, vaakuum, tungraud, esiass ja muud väiksemad osad. Lennuki 16—4, k. 16—18-ni.

KÕNNITEEÄÄREKIVE, 15 jooksvat m. Kirj. 26/4306.

KLEITE 17—18-a. tütarlapsele. V.-Posti 7—6, k. 16—18.

M.-SPORTJALGRATAS, ilma sadulata ja lenkstangeta. Kirj. slt. 7/4287

TOATUHVLEID, riidest, vilttallaga. Vene-Balti as. 126—6.

SIIDKLEIT, valge, moodne, koos alusega, ja spordisärk nr. 40. Kirj. 5/4325.

LAEARMATUUR (1 l.) ja aknaklaasi 42×64 sm. Raua 43-a—11.

BAJAAN, 5-real., 120 bassi, uus, Kalamaja 17—7.

ÜLIKOND, t.-sinine, vähe pruug., pik. ja saled. kasvule. Lõuna 16—2, 16. skp. k. 11—14.

HÕBEREBASEBOA (uus) müüakse ja n.-lakk-kingad nr. 36 vahet. (või müüakse) nr. 38 vastu. Nõmmel, Kaevu 3, hoovimajas II k. 16, ja 17. juun. k. 14—21.

MAGAMISKUŠETT, pruugit., korras. Israeli 12—6.

TOLMUIMEJA (korras) „Wampyr" ühes vooliku ja harjadega ja must m.-suvimantel keskm. kasv. Kevade 5—3, k. 10—20.

KUMMIPUU, suur, ilus. Pallasti 15—7, pärast k. 16.

N.-SIIDHOMMIKUMANTEL ja siidkleit (tumesin. valg. täpp.). Kirj. 10/4370.

N.-KINGAD, nr. 34, k. k., valged, lahtised, kantud, müüa ja tänavakingad, kantud, nr. 35 vahetada k. k. kingade vastu. Kirj. slt. 24/4344.

SÖÖGITOATOOLE. Paldiski m. 29-a töötoas.

M.-SÜGIS-KEVADPALITU, uus, tumesinine, ja ülikond pikemale kasvule (hall). Hariduse 11—12.

TINAAKU, uus, 6 v. Kirj. 26/3866.

M.-ÜLIKOND (tume, keskm. kasv.) ja uus m.-sügismantel. Kodu 8—3.

RAUDVOODI, 1½ inim., reformpõhjaga, ja lapsekoppel. Sakala 13—4.

KAITSELIITL. FRENTŠ ja MÜTS (vähe pruugitud.). Kirj. slt. 20/4340.

RAADIOAPARAAT, hea, 6-l. Kirj. 21/4341.

MAAVÄEOHV. VORMIPÜKSID, pikad, kantud. Kirj. slt. 25/4345.

RIIETEKAPP, 3 poolega, kasest. Kirj. slt. 12/3852.

FILEEAKNAKARDIN
Magdaleena 15—3.

N.-KÜBARAD, taskukell, suur tikitud siidrätt (käsitöö), teatribinokkel (Zeiss), reisinessessäär, nahast, klaasid, vanad: raudvoodi, köögikapp (kõrge) ja muud. Järvel, Järve 7—1.

6 RAADIOLAMPI
Jakobsoni 21—4.

RIIETEKAPP (vana, pruugitud) ja kummipuu. Keemla 12—6.

HÄID PÕLLUHEINU. Teat. neljap. k. 12—14 V.-Ameerika 23—2, Rumessen.

RIIETEKAPP (pruugitud) 2 poolega, lahtivõetav. Pronksi 1—1.

PATAREIRAADIO, 4-l. (vanem) ühes aku ja anoodiga odavasti müüa. Tulika 44—1, k. 17—19.

N.-TÄNAVAKINGAD nr. 38 ja vatitekk. Kirj. slt. 22/3902.

JALGPALL. Kirj. slt. 26/3906.

ŠIFOONKLEIT (lilla, välismaa) ja elektri- (akna-, seina-) ventilaator. Kirj. slt. 14/3894.

M.-ÜLIKOND (must, heast riidest) ja sinakashallid püksid. Tulla ainult p. k. 5 õ. Mooni 7—7.

REHEPEKSUMASIN, korteerijaga, ja püstkatel, krantmasinaga. Käru v. Vanaõue t. Järvamaal.

UUED KARDINAD, bordiga, kahele aknale. Poska 23—2.

PRUUGITUD DIIVAN. Niine 5—3.

MUST M.-ÜLIKOND, k. kasv. P. k. 15. Vene 10—10.

LEERIKLEIT, pikkus 170 cm, saledale tütarlapsele. Adolf Hitleri t. 54—1, k. 3—5.

M.-TASKUKELL. Kirj. slt. 36/4356.

SÕUDEPAAT. Õuna 19—5.

M.-KINGAD nr. 42, pruunid, vähekantud, Jakobsoni 56—2. Vallimäe. Palun tulla teisip. k. 18—21.

DIIVAN ja m. hall kuub. Kaupmehe 16—2.

KÄSIKÄRU (suur, vedrudega) Liivalaia 18, hoovis. Küsida majaomanikult.

M.-JALGRATAS, f-a „B.S.A." (korras), n.-kostüüm ja tugevad säärsaapad. Kirj. slt. 33/4393.

RAUDVOODI (1 inim.), tööülikond, grammofonivärk. Mäekalda 25, k. 10 alates.

KLOSETIPOTT (täiesti uus). Kirj. slt. 34/4394.

N.-KINGAD, valged lodotškad nr. 34. Kirj. slt. 27/4387.

KÖÖGIKAPP (uus) U.-Kalamaja 1—1, hoovis, vas. kätt viimane uks.

VÕRKRAADIOAPARAAT (uus), m.-jalgratas ja moodne laearmatuur ühes lampidega.. Kirj. 23/3903.

OSTETAKSE

M.-TOATUHVLID NR. 43 ostan kiiresti. Kirj. 38/4358.

AKU 6 v. 60—100 amp.-tundi ostan. Kirj. 30/4310.

RAUD- või PUUVOODI 1,10—1,35 m lai, ja öökapi ostab abielluja põllumees. Kirj. 35/3835.

KAST- või KOHVERGRAMMOFONI ühes plaatidega, soov. f-a „His Master's Voice", võib olla ka muu, ja igasug. grammofoniplaate eraldi, eriti eestikeelseid, ostan. Tulen ise järele. Aadress ühes kellaajaga kirj. 13/4293.

RAADIO ja n.-vihmamantli ostan kiiresti. Liivalaia 96—23.

VÕRKRAADIO, uuem mudel, korras, ostan. Kirj. slt. 38/3838.

AJALOO-, maateaduse-, kodanikuõpetuse- ja loogikaraamatuid, gümn. kava ulatuses, ja kunstiajaloo ostan. Liivalaia 48-a—2 või tel. 450-97.

SUVIPÜKSID (pikem. kasv.) ostan. Kirj. slt. 9/3849.

HOBUSÕIDUKAARIKU ostab maamees. Tallinn-Nõmme, Astri 26 või kirj. slt. 5/3845.

M.-TOLMUMANTLI, traksid ja sokid ostan. Kirj. slt. 34/4314.

KORTERI, 3—4-toal., o.-ü. majja, ostan. Kirj. slt. 33/4313.

DÜNAMO, alates 6 v., ostan. Kirj. slt. 25/4305.

LAPSEVANKRI, moodsa, korras, ostan. Kirj. slt. 21/4301.

LÕÕTSPILLI, korras, ostan. Kirj. slt. 19/4299.

„VÄIKESE ENTSÜKLOPEEDIA" ja kerge suvikaabu ostan kohe. Kirj. 20/4300.

BERNHARDIINI- või njufaundlandi-kutsika ostan. Kirj. slt. 12/4292.

RAUDNIKKELAKU, 6—12 v., autodünamo, 6—12 v., ja patareiraadio, võib olla ka korrast ära, ostan. Kirj. 4/4324.

PUHVET, moodne (tamm pähkl.) ja suurem põrandavaip ostet. maale. Kirj. slt. 3/4283.

N.-SUVIKINGAD nr. 38 ostab talutütar. Kirj. slt. 2/4282.

TISLERIPINGI ja puutööriistu ostan. Teat. Rapla, Kuusiku pk. 15.

TASKUKELLA (hea), elektripliidi või -keetja ostan. Kirj. 8/4328.

POLSTERMÖÖBLIT (vana), kotte, mererohtu ja karvu ostab töökoda. Pronksi 8 (end. S.-Kompassi 36) tel. 310-16, A. Kingberg, või kirj. slt. 3/4363.

KOSTÜÜMPLUUSI (kantud) ükskõik mis materjalist, ostan. Kirj. slt. 16/3896.

VÄIKSEMAJÕULINE AUTO või alla 350 cm³ mootorratas soov. osta või üürida. Kirj. slt. 4/4364.

SONIMÜTSI või suviikübara nr. 54—56, täiesti uue või vähe kantud, ostan. Kirj. slt. 6/4366.

M.-KINGAD, nr. 44, ostan. Kirj. slt. 5/4365.

BALLOONE (veini korvpudeleid) 60—75 l, ostetakse. Kirj. slt. 16/4336.

PRUUTLOORI ostan või üürin. Kirj. slt. 12/3892.

1 või 2 RULLFILMI, 4×6½, ostan. Teisip. k. 10—12 Tondi 41—10 või kirj. slt. 2/4362.

N.-JALGRATTA ostan. Kirj. slt. 1/4361.

N.-VILDID, nahkadega, nr. 38—39, ostan. Paldiski m. 15 (kübaraäri).

PÕRANDAVAIBA, linoleum, pärsia, villase või džuudist ja riietekapi ostan. Kopli 8—2, tel. 522-36.

DIIVANI, kušeti või madratsi, kõlbmata seisukorras, ostan ümbertegemiseks. Graniidi 12—2 või kirj. slt. 24/3864.

M.-JALGRATTA, sõidukorras, ostan. Valli 4—20, või kirj. slt 22/3862.

JALGRATTA sise- ja väliskummid ostetakse maale. Kirj. slt. 34/4354.

N.-JALGRATTA ostan maale. Kirj. slt. 32/4352.

TALUKOHA (väikese), rdt.-j. läh. soovin osta. Vilmsi 6—3, A. L.

1—2 KEEDUNÕU (20—40-liitril.) ostan või üürin. Kirj. slt. 31/4351.

ÜLIKONNA soovib osta maanoormees. Kirj. slt. 12/4372.

LEHMA, mullika ja härgvasika ostan. Harku v. Hüüru. Sepp.

AIATOOLE ja -laua ostan. Kirj. slt. 23/4343.

N.-JALGRATTA (korras) ostan. Kirj. slt. 17/3857.

Põhja-Eesti jalgpalli esivõistluste poolfinaal.

Teisipäeval, 16. juunil, kell 19 Staadionil

ESTONIA — SPORT

Ilmus E. Selli EESTI-SAKSA SÕNARAAMATU 5. trükk.

Eeltellimisel tellimisraha tasunuile alustame raamatute väljaandmist ja -saatmist, arvestades tellimuste saabumise järjekorda, 18. skp. Posti teel sõnastikku kätte saada soovijail palume tasuda saatekuludeks rmk. 0.85, mispuhul raamatu saadame välja tähitult.
Ühtlasi teatame, et võtame veel eeltellimisi vastu **Muuk-Tuksami** välkese **Saksa-Eesti sõnaraamatu** 3. trükile. Sõnastik sisaldab ca 30 000 sõna ja maksab brošeeritult rmk. 6.—, saatekulu rmk. 0.85. Arvestada on võimalik ainult tellimisraha ettetasunuid. Sõnastik ilmub juuli- või augustikuus.
F-a KAAREL KUUSK, Vene 1, Tallinn, telef. 473-58.
Panga arved: Eesti Pank 1089, Hansapank 1158, Põllum. Keskpank 173.

Käesoleval nädalal ilmub Eesti hindadedirektori
AMETLIK HINDADE TEATAJA
eesti ja saksa keeles, mis haarab kõiki määrusi, korraldusi ja teadaandeid hindade kujundamise ja järelevalve alal. Tellimiste vastuvõtmine ja pealadu: Eesti Omavalitsuse trükikojas, Tallinn, Niine 11. Tellimisel tuleb tasuda avansina rmk. 7.—. Üksiknumbrite müük toimub Ametliku Teataja müügikohtades.

Ilmus J. Kaarde ja R. Säre toimetatud
PÕLLUMEHE LOOMATERVISHOIU KÄSIRAAMAT
594 lk. teksti, 194 sisuselgitavat pilti ja joonist. Hind rmk. 8.—
„Käesolev teos, milles leiavad ülevaatliku käsitluse olulisemad loomatervishoiusse puutuvad küsimused, on mõeldud eeskätt põllumehele-loomapidajale." (Eessõnast.) **Müügil kõigis raamatukauplustes.**
TARTU EESTI KIRJASTUS — Tartu, Ülikooli tn. 18.

ÕMBLEJAID oma jalgmasinatega kestvale lihtsale laagritööle vajab kohe sõjaväe õmblustöökoda Rataskaevu 9. Tasu tükitöö alusel. Reg. Sotsiaalametis, Pärnu mnt. 36, tuba 38 tööajal.

Oleme oma bürooruumid üle viinud V.-Posti tn. 5—2
HARJU 33
Hansapanga majja. Telefon endiselt 446-98.
„Schilling", import- ja eksportühing.

KABINETÕMBLUSMASINA (korras) ostan. Kirj. slt. 13/3853.

SITSKLEIDI, põlle ja sukad ostab taluperenaine. Kirj. slt. 14/3854.

SOA, laius, 1,20—2 m, võib olla ka vigadega, ostan. Teat. Kose pk. 36. Matvei.

N.- VÕI M.-JALGRATAS ostetakse. Kirj. slt. 38/3878.

PATAREIRAADIO, mootorratta ja hundi- või linukoerakutsika ostan. Koidu 96—2.

RAADIOANOODI, 120 v., ostan maale. Teat. Tõdva v. Saire k. Ähvardi t. B. Nääri.

ELEKTRIKEEDUPLAADI 1—3 kohaga ostan. Kirj. slt. 20/4380.

TUALETI või peegli, moodsa riietekapi ja söögitoatoolid ostan. Kirj. slt. 39/3879.

KÕRGED KUMMIBOTIKUD nr. 37 kingale ostan. Kirj. slt. 33/4353.

AKORDIONI ostab provintsiorkester. Soov. mitte alla 80 bassi ja parim firma, hea välimusega. Teat. kuni 18. skp. tel. 442-63, hiljem Võru postkont. isikut. 975 ettenäitajale.

UNIVERSAAL-RAADIOAPARAADI (moodsa), firma Philips, Aga või Ret (4+1-l. või rohkem), täiesti korras, ja n.-jalgratta ostab maamees. Teat. tel. 442-63.

N.-KINGAD nr. 37 ja poisisaapad nr. 35—36 ostan. Kirj. slt. 30/4390.

N.-JALGRATTA (uue või vähepr.) ostan kiiresti. Kirj. slt. 25/4385.

VABADUSSÕJA AJALUGU I köide ost. E.R.Ü. raamatukogule. Kirj. slt. 9/4369.

LINNA-TÖÖVANKRI, võib ka korrast ära olla, ostan. Teat. Maakri 5—3 või kirj. slt. 18/3898.

2 ELEKTRIMOOTORIT v/voolule võimsusega 6 HP ja 2 HP (kv.) ostan. Teat. võimsus slt. 30/3910 või isikl. Jakobsoni 10—4.

MÄNGUKORRAS PUHKPILLE, 1 B-klarnet, 2 B-kornetit (võib ka üks neist olla tromba) ja 1 metsasarv, ostetakse. Pakk. saata: Rakvere, Poska 8—6, E. Kadari.

AKORDIONI või bajaani ostan. Teat. Telliskivi 26—2. Prozes.

LAMBIVARJU, pruugitud või vana, tsellofaanist või siidist ostan. Kirj. slt. 29/4349.

HEA BAJAANI või akordioni ostan. Teat. Karl Unger, Russalu p.-ag.

SÕIDUAUTO (heas korras) ostetakse. On võimalik ka vahetada väiksema „Adleri" vastu. Kirj. slt. 16/4376 või tel. 322-33.

VÄIKESE MAJA aiaga linna ligidale ostan. Kirj. slt. 22/4382.

ÕMBLUSMASINA (korras) ostan. Adolf Hitleri 43, mööblitööstus.

PILPANAELU pikk. 2¼ t ja üks kast pikk. 5 t vajab taluomanik. Kirj. slt. 35/3915.

RAADIOAPARAAT kellel on müüa? Kirj. slt. 24/4384.

TIGUDIIVANI, tumbad ja riietekapi (tamm pähkliga) ostan. Lembitu 24—4.

KATUSEPAPPI soovin osta. Kirj. slt. 2/3922.

NÖÖRI SPINNINGILE soovin osta. Kirj. slt. 29/4389.

POSTMARKE ostab kõrge hinna eest postmarkideäri Harju 26.

MAJA krundiga Tallinnas, anoodpatareiraadio, eesti ja välismaa postmarke ostan Katusepapi 12, äris

VÄHEMA MAJA (ka pooleliolev ehituse) Tallinnast-Pääsküläni ostan. Kirj. slt 34/4114 või tel. 520-96.

POSTMARKE ja RAAMATUID ostab f-a. „Filatella" Raekoja pl. 18.

M.-RANNAMANTLI, supelpüksid ja käsikohvri ostan. Kirj. 29/3829.

M.-ÜLIKONNA k kasv., bajaani või akordioni ja grammofoniplaate ostan. Kirj. 33/3833.

EKSTSENTER-PRESSI (25—60-t) ostan. Kirj. 27/3827.

TOIDUAINETEKAUPLUS Tallinnas või Nõmmel soovitakse üle võtta ühes inventari ja kaubaga. Kirj. 33/4153.

ELEKTRIGRAMMOFONI, käe- või taskukella ja elektri-laearmatuuri ostan. Kirj. 6/3486.

LAPSEVANKRI ostan (korras, moodsa) Kirj 15/4175

KIRJUTUSMASIN ostetakse. Pakkumised Hauptfachleiter Ziegler, Tartu mnt. 85.

LEERIKLEIDI suurem. kasvule ja kingad nr. 40 ostab maatütarlaps. Pääsküla pk. 6. Kasepalu.

PUID ostan mõni ruumimeeter Pääsküla ümbrusest. Teat. kirj. slt. 40/3920 või Pääsküla Õitse 20—2.

2—3-TOAL. KORTER ostetakse. Kirj. slt. 8/3888.

KADUNUD

Taluperenaine kaotas laup., 13. skp. pruunist nahast käekoti seesoleva rahaga ja dokumentidega **VALERIA LELLEP'i** nimele. Leidjat palun leiust teatada hea vaevatasu eest Niine 8—1, tel. 474-41.

Autoratta mutrite lahtikeeramise võti kadus 15. skp. Vanaturukaelas. Palun seda portfelliga härrat, kes selle üles võttis, see vaevatasu eest tuua Sõmera 5—2, pärast k. 18.

SIIDKLEIDIVÖÖ (must) pandlaga kadunud. Kaupmehe 10—4.

MEESTE KULDUURIKETT (peenike, pikkade vahelülidega) kaotatud 13. skp. käigul A. Hitleri 38, Pärnu m., üle Tõnismäe Kaarli kog. uue majani, trammis või tänaval. Kallis mälestusese. Leidjale hea tasu. Teat. A. Hitleri 38—9 (tel. 321-86).

PROUAT, kes viis 15. skp. Toom-Kuninga 21-a juuksuriärist n. halli **KOSTÜÜMJAKI** ja nelinurkse kaelasalli, palun need tingimata samasse ärisse tagasi tuua. Isik on tuntud.

KES TEAB?

Kes teab midagi minu mehest,
JOHANNES RUDOLF KORTS-LINDUS'EST?
Mobiliseeriti 23. 7. 41. a.astal. Viimne teade Tallinnast 24. 7. 41. a. Palun kõiki õnnelikke kojujõudnuid, kes temast midagi teavad, kirj. aadr.: Aino Korts-Lindus, Torma-Vanamõisa.

Kinode mängukava

Alg. ½5, ½7, ½9
Püh. ½3, ½5, ½7, ½9.

GLORIA PALACE Vabadusväljak 5.
NÕMME LAUL
Magda Schneider, Heinz Engelmann.

HELIOS Viru 4
TEMA ESIMENE ELAMUS
Ilse Werner, Johannes Riemann.

SOLDATENKINO, Viru 11.
ALPIÕIS
Hansi Knoteck, Paul Richter.

AMOR Harju 38
NAINE NAGU SINA
Brigitte Horney, Joachim Gottschalk

KUNGLA Pärnu mnt 41
ONU KRÜGER
Emil Jannings

FORUM Adolf Hitleri 13
BETTY BONN'i SALADUS
Theodor Loos, Maria Andergast.

SKANDIA Viru 10
KULTUURETENDUS
Tööteenistuspiigad aitavad. Ungari. Priisikohus tegutseb. Loodus kaitsjana eluvõitluses...
Alg. 5, ½7, 8, ½10. Pühap. ½3, 4, ½6, 7, ½9.

DIANA Kopli 8-a
SEIKLUS JATKUB
Johannes Heesters, Maria v. Tasnady, Theo Lingen, Paul Kemp.

ORION Paldiski mnt 25
NAINE MÖÖDU JÄRGI
Leny Marenbach, Hans Söhnker.

MARS Hospidali 2-a
ROOTSI ÖÖBIK
Ilse Werner, Carl Ludwig Diehl, Joachim Gottschalk.

VICTORIA PALACE Nõmme
MÄSS NAISTE VARJUPAIGAS
Maria Landrock, Hedwig Bleibtreu.
Alg. 6, 8. Püh. ½5, ½7, ½9.

KOPPEL. Vene-Balti 62
KUI OLEKSIME KÕIK INGLID
Heinz Rühmann, Leny Marenbach.
Alg. 6, 8. Pühap. ½5, ½7, ½9.

Igas eeskavas ringvaade
Telefoni teel päässmeid ei varuta.

Põldudel kasvab uus vili

Oraste seisukord hea. Põllumehe arvates kujuneb saak paremaks mullusest

Külvitööd on lõppenud

Maal tervitab meid kõikjal lootusrikas pilt. Nii kaugele kui silm ulatub vaatama, on põllud üles haritud ja viljade all. Heinamaad on kaetud lopsaka rohuga ja metsad haljendavad. See pilt on nii südant ülendav, et silm vaatab ka nagu lootusrikkamalt üle nende varemete, mis siiski siin-seal meenutavad möödunud õudusepäevi. Aga nendegi ümber liigub elu: õues seab peremees hobust adra ette ja kari läheb kiirelt üleslöödud laudast metsa poole. Mõnel pool võib endise kodu ümber näha valendavaid palgivirnu, teisal on uuel hoonel püsti sarikad. Aga on neidki paiku, kus pole veel suudetud asuda uue maja püstitamisele.

Külvitööd on viidud kõikjal lõpule. Enamasti on oras juba tärganud ja põllud haljendavad. Osaliselt lõpetatakse hiljaksjäänud kartulipanekut. Ja teisal külvatakse lina. Lõunapoolseis maakonnis aga on juba needki tööd enamvähem kõik lõppenud. Kevadised korraldused on valmis ja nüüd tõmbab talumees hinge enne, kui ta asub suvise päristöö kallale — heinategemisele ja rukkilõikusele. Selleks aga on veel mõni nädal aega. Ja see kulub hädaliselt ära kohendamiseks ning korraldamiseks. Kellel on tarvis üles kohendada aed, mis möödunud suvel lõhuti, kellel tasandada mõni kaevik, mis käib põllust läbi. Ja ka majade juures on kohendada sõja jälgi.

Saksa sõjaväelased abistavad talumehi

Lõuna-Eestis on mitmel pool ilmnenud saksa sõjaväevõimude abivalmidus kannatada saanud talunikele. Näiteks on eriti Võnnu, Ahja ja Räpina valdades talud hobustest lagedaks tehtud enamlaste poolt. Siin andsid puhkavad sõjaväed talveks oma hobused taludesse tarvitada. Mehed toitsid loomi, selle eest oli neil õigus neid oma vedudel kasutada. Ka osa kevadiste töödega tuldi niiviisi kiiremini toime. Sel viisil lahendati hobuste kriisis mõnigi valus punkt.

Vallavalitsused on püüdnud organiseerida niipalju kui võimalik oma valla piirides vastastikku abistamist. Kellel olid hobused alles, see andis need oma külvitööde lõppedes tarvitada neile, kel need puudusid. Ja nii said kõik oma tööd korraldada.

Seemnepuuduses ilmnes sama nähtus. Vanad talunikud ei olnud ennast teadnud varustada suurema seemnehulgaga, sest osa nende põldudest oli uusmaasaajate kasutada. Need jälle omakorda polnud kuigi kindlad oma peremeheõigustes ja jätsid seemne hoopis muretsemata. Nii tekkis paiguti seemnenappust. Kuid kohaliku ja ka ERÜ poolt korraldatud seemnekogumise tõttu lahenesid needki küsimused soodsasti, ja nii ei jäänud põld seemneta, kuigi külvipind on kasvanud eelmise aastaga võrreldes.

Viljade seisukord hea

Kevad algas tänavu külmalt, ja nii oldi õigustatult mures oraste pärast. Nüüd on aga vahelduvad vihmad ja soojemad ilmad selle mure murdnud. Maal liikudes võib kõikjal märgata, et viljade seisukord on hea. Rukis on juba pead loomas. Tõuvili on tõusnud korralikult ja vahelduvad vihmad on annud orasele hea kasvujõu. Kõnetades Räpina ja Ahja poolt taluperemehi, olid need viljade saagi suhtes kõigiti optimistlikud. Nende arvates on tänavused orased tunduvalt paremad kui möödunud aasta omad. Kui läinud suvel suvivili paiguti üldse ei tõusnud, siis on tänavu pilt sootuks teine.

Sama võiks ütelda ka heinasaagi kohta. Heinamaadel lokkab hein jõuliselt, ja nii on meil loota, et sel aastal vähimalt koresööda alal puudust ei teki. Ka suveks on karjamaadel karjadel küllalt toitu.

Tuleviku mured

Kuigi suvine olund töötab head saaki, on siiski talumeestel ka oma valusaid päevaküsimusi, milledele nad otsivad lahendust. Nii võetakse tõsiselt karja järelkasvu soetamise küsimust. Kuna normide andmise puhul on püütud just karjast ära anda nõrgemaid piimaloomi, siis valmistab nüüd muret, kust saada rohkem tõupuhast järelkasvu. Mitmel pool on karja piimaand väike ja lehmad ei vasta aja suurenenud nõuetele. Selle tõttu on nõudmine tõupuhaste vasikate järele suur.

Saartel on tuntud käesoleval kevadel puudust ka seapõrsastest. Saaremaa, kes varustas ka Hiiumaad ja Muhumaad põrsastega, ei suuda sõja tagajärjel anda enam niipalju põrsaid kui vajatakse. Nii tuli seal pöörduda isegi Tallinna keskasutuse poole palvega põrsaste muretsemiseks.

Samuti on ka hobuste küsimus mõnel pool veel valusaks probleemiks. Aga loodetavasti lahenevad needki küsimused samuti nagu mitmed teised enne neid on lahenenud. Ja meie põllumajandus võib jälle sammuda oma iseseisvusaegset tõusuteed.

AnKs

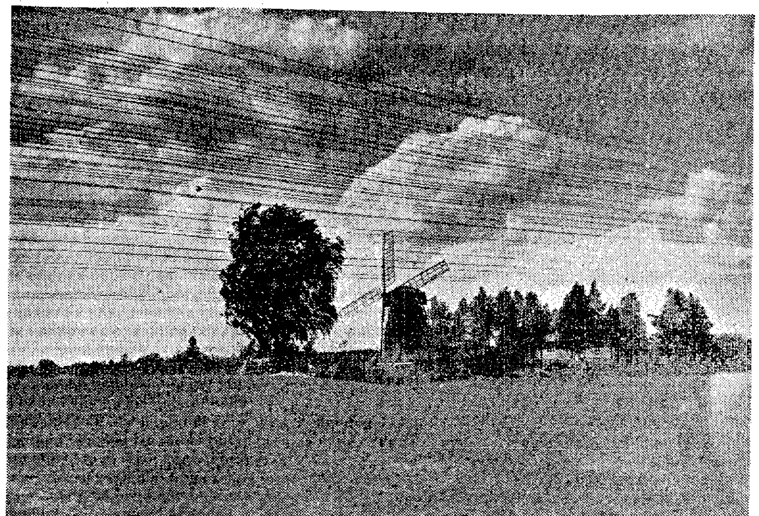

MAASTIKUPILT PÕHJA-EESTIST. Taevasse on tõusnud tumedad pilved ja tuulehood muutuvad tugevamaks. Loodus töötab taas anda kosutavat vihma

Foto A. Kalm

Eesti vabatahtliku kirjad idarindelt

Kallid kodused!

Jälle tagasi rindele. Rong kihutab mööda Venemaa harvadest küladest ja läbi madala pajuvõsastikuga kaetud maastiku, peal puhkuselt tagasisõitvad sõdurid. Raudtee kõrval, lähedal ja kaugel — möödunud suve ägedate võitluste tunnistajad: roobastest väljapaisatud varustusrongid, soomusmasinad, mis polnud suutnud pääseda stukade kõikehävitava rünnaku eest, ja kõikjal sügavaid mürsuauke, milledest on saanud väikesed tiigid pruunika sooveega. Põldudel käivad mõnes kohas künnitööd ja kuski külvab vene vanamees. Ühiskarjamaadel külade karjad.

Keskpäevaks oleme kohal. On kuum päev ja tuulevaikne. Tõstame ranitsad ja relvad selga ning marsime linna, mille ümber juba enam kui pool aastat on käinud veriägedad lahingud. Silm otsib mõnd tuttavat maja, kuid seda pole enam. Tühjadest aknaaukudest helendab läbi päike. Varemete vahele on kerkinud veidi loodust: nõgeseid ja mõned rohulibled. Sõidukid tõstavad lendu heledaid tolmupilvi. Kaugel kõmiseb nii tuttavalt, kuid aeg-ajalt raksatab ka siinsamas kuski. Jõgi on heitnud jääkatte ja kaldal suplevad mehed. Kuski varjendi ette on toodud välja laud, kaetud vaibaga, ja mehed mängivad kaarte. Lenini kuju on endiselt kummuli, ent selle ümber on läinud lehte ilupõõsad. Traataia taga pesevad sõjavangid pesu. Väike soome poiss tuleb vastu ja tervitab mind emakeeli. Neid on seitse last, keda toidab ja katab agar soome ema. Viis last, kellede isa ja ema sõjamöllus kaduma on läinud, on ta võtnud endale kasulasteks — nagu kahest oma lapsest oleks olnud muret vähe!

Esimesed jällenägemistervitused. Leitnant istub maja ees ja võtab päikesevanni. Ta on habeme ära püganud ja ma ei tunne teda nii kergesti ära. Meie jällenägemine on soe ja sõbralik. Edasi maja poole, milles veetsin külma talve. Osa lahingusõpru on sõitnud puhkusele, osa on rindel — vähesed on jäänud veel linna. Majaperemees — venelane — töötab aias, jätab töö pooleli ja tuleb mind tervitama. Sõbrad pakuvad mulle äsjavalminud lõunat: tuttavad oad lihalõikudega ja kartulitega, mis pole enam külmast magusad.

„Nüüd me enam kangeid jooke sellisel määral ei saa kui talvel," jutustab üks kamraad. „Lõunaks saame õlut ja varustuskordadeks punaveini ..."

Õlu on külm ja maitseb hästi.

Järgmisel päeval sõidan tulepositsioonile. Vägevasti rappub meie auto, milles viime sooja lõunasööki kamraadidele kommunistide poolt ehitatud „maanteel". Õigupoolest polegi see maantee, vaid kümneid kilomeetreid pikk poriste aukude ja mudamülgaste ahelik. Sooja on üle 30° kuid teeveertel helgib porine vesi. Kaigastammil liigub aeglaselt edasi pikk karavan sõidukeid. Vahel peatume pikemaks ajaks, et lasta mööda vastutulevaid sõidukeid. Eemal kõmatavad mürskude lõhkemised.

Teelt silman mahapõlenud külade asemeid. Neid tähistavad kõrged, söestunud puud Ja kuski külaveerel õitseb üksik õunapuu, eemal purukslastud punaste tank. Lahinguid nende külade all mäletavad eesti vabatahtlikud veel päris selgesti. Päevapikkuses ägedas lahingus pekseti kommunistid veriste kaotustega neist küladest välja ja eesti mehe sitkus ning au ei lubanud seda, et need positsioonid oleksid korduvais, lumetormide sees teostatud kommunistide rünnakuis tagasi antud. Neid lahinguid mälestavad eesti vabatahtlikud veel oma lahingulauluski.

Siin, rinde lähimas läheduses, käib praegu kangelaskalmistute korrastamine. Kuupäevad puuristidel meenutavad selles lõigus peetud talvelahinguid. Vene talve painajalikud raskused on langenud meie pealt, aga niipea nad siiski ei unune.

Kalgile talvele jatkuvaks nuhtluseks on nüüd sääsed. Nad tungivad parvedena kallale ja muudavad kaunid ning vaiksed õhtud sõdureile kannatuseks. Ja rahu pole neist päevalgi. Poisid kannavad sääsevõrke peas ega võta neid ööselgi ära

„Neetud Venemaa!" urisevad mehed läbi hammaste. Kuid neis elab trots ja jatkatakse. „Kui nüüd lahti läheb, siis..."

Selles „siis'is" on väga palju sõdurile mõistetavat. „Siis" tähendab uusi lahinguid, edasiminekut, ta on kommunismi hävingu ülemlaulu esimeseks sõnaks, ta on ähvarduseks kannatuste eest.

Meie väeosa on asunud positsioonile noore männiku ääre, ilusa ja õitsevate toomingatega palistatud P. jõe kaldale. Sügava jõeoru seina on kaevetud punkrid ja varjuliste puude alla püstitatud telgid. Kõik lippavad ringi spordipükstes, vesi jões on soe — käime päevas mitu korda ujumas. Täna viime poistele posti. Kui kirjad läbi on loetud, on supp jahtunud. Aga mis sellest! Lühikeseks ajaks on oldud jälle omaste juures kodus.

Pean ikka ja jälle jutustama, kuidas Eesti kevadel välja näeb. Jutustan: ilmad on viluvõitu, aga kõik põllud on küntud, oras on talve hästi üle elanud, loodame head saaki. Kõikjal kohendatakse ja ehitatakse, ja meid pole keegi unustanud. Ainult et kodust lahkumine ja saatjate vargsed pisarad on rasked kanda.

Ning poisid, kes puhkuselt on juba tagasi, noogutavad nõus olles päid.

Aga siis läheb jutt edasi, et „sel suvel saab antud ..."

J. R.

EESTI VABATAHTLIKUD IDARINDEL

See foto eesti vabatahtlikest ja nende keskel hirmunult seisvatest vangivõetud punaväelastest on tehtud kahe teineteisele järgnenud lahingu väikesel vaheajal. Kui punaväelastele öeldi, et neid tahetakse päevapildistada, kahvatasid mõlemad ja hakkasid värisema, paludes neid ellu jätta. Tuli neile põhjalikult selgitada, et tegemist on vaid pildistamisega, alles siis suutsid mehed rahulikuks jääda. Nii sügavale oli läinud komissaride poolt punaväelastele sissepoogitud „vangide piinamise" valeõpetus.

Laagrikodu ootab saksa riigitööteenistuslasi

Ettevalmistused saabuvate üksuste vastuvõtuks tehtud

Tallinna läheduses keset ilusat ja tervislikku loodust asetsevale laagrikohale on asunud kahe riigitööteenistuse üksuse eelkomando, kes töötab täie pingega lähemail päevil saabuvate üksuste vastuvõtu korraldamisel ja ettevalmistamisel. Eelkomando juhi oberfeldmeister Paetschi lahkel juhtimisel avaneb meil võimalus tutvuda laagris juba sooritatud tööga.

Selgub, et peagu kõik ettevalmistused on õigupoolest juba tehtud, nii et oodatavad riigitööteenistuslased kohe siiasaabumise järele võivad asuda mugavatesse ruumidesse ja pikemata anduda nendele antavate ülesannete ja tööde teostamisele.

Avaral laagriplatsil osalt juba varem asunud hooned on parandatud ja remonteeritud. Ruumid on sisustatud armastuse ning hoolega, kõikjal valitseb sõjaväeline puhtus ning kord. Korrapäraselt eluruumidesse asetatud voodid, kapid ja pingid on enamjaolt eelkomando meeste oma töö. Voodikotid on täidetud õhukeste kitsaste laastudega, mis on praktilisemad õlgedest.

Ühe suure õppe- ja söögitoa seinal ripub suur riigitööteenistuse embleem: haakristiga labidas ristamisi asetatud viljapeadega. Teise toa seinal asetsevad sümboolsed ristamisi asetatud labidad ja püss.

Need tööteenistuslase relvad — labidad ja püssid — on igas ruumis korralikult püramiididesse paigutatud. Ja kõikjal palju rohelist: laudadel tooming- ning kaseoksad, seinad kaunistatud männivanikutega.

Noored tööteenistuslased ise on enamikus saanud loa sõita laagrist tutvuma Tallinnaga. Kohalviibijate meeleolu on nakatavalt heatujuline. Ilmse andumusega joonistatakse ja lõigatakse linoolile tervitussõnu oodatavaile ja varstisaabuvaile kamraadidele: „Südamlik tere tulemast!"

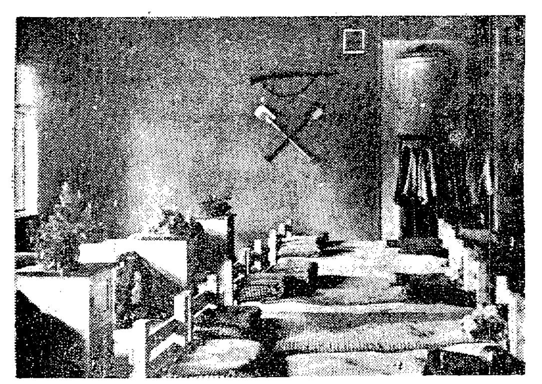

Riigitööteenistuslaste mugavates ruumides valitseb sõjaväeline puhtus ja kord

Vana saarlane

Palumetsa talu vana sulane Sander jutustas metsatöölistele järgmise loo:

„See oli sedasi, et pererahvas põgenes sõja eest metsa, aga mina jäin koduhoidjaks. Ma mõtlesin, et mis mina vanainimene oma elunatukest ikka nõnda kangesti hoian, et kus on surm, seal ka muld. Me olime siis mõni tund õuepeni Polluga ainukesed elusolevused talus, aga juba sama päeva õhtul vajus maja punaväelasi täis.

Komandör ning politruk kärkisid mulle peale, et mis mees ma olen ja kus on kõik teised majaelanikud. Eks mina viskan vene keelt üsna hästi, aga ma ei tahtnud mette nendega pikalt-laialt seletama hakata, seepärast ütlesin „ne punimaju" ning venekad jätsid mo rahule. Aga siis tuli parajasti nende suur luureagent Korjundi Kai, kes oli saadetud Kestvere kanti maad kuulama. Kai küsis, mis mu nimi ja kust ma pärit. Ma vastasin, et olen siitpere sulane, mu nimi on Aleksander ja ma olen Saaremaalt pärit.

„Sa oled siis mereröövlite järglane," naeris naiskommunist ja ütles venelastele, et mind pole vaja karta ega kahtlustada, kuna minu sotsiaalse päritolu kohta ei ole midagi ütelda.

Kuulsin, kuidas Kai seletas bolševikele kõik ära, mis ta Kestveres näinud ja kuulnud.

Siis hakati kohe suurt sõjalaani tegema. Komandör lõi lahti isegi oma süllalaiuse kaarditasku. Nad uurisid seda, mihukest teed kaudu oleks kõikse parem Kestvere asunduse kallale tungida.

Varsti tõstetigi kuulipildujad ja laskemoonakastid krusadele ja sinna ronisid ka punaväelased. Kai saatis ärasõitjaid väravani ja tuli siis tagasi tuppa, kus kelkis: „Aga nüüd need valged ja vassistid saavad: meie omad lähevad neile Karunõmme metsa kaudu ootamatult kõri kallale."

Mul kippusid käed rusikasse, et vaat kus on hundiema, tal on hea meel, kui omainimesi maha tapetakse. Kai aga küsis: „Nüüd ütle, vana kõbinas, kuhu oleks kõikse parem kere maha keerata, ma ei ole paaril ööl silmi kinni saanud?" Ma ütlesin: „Eks sa roni siiasamasse minu koikusse." Tema aga vastu: „Ei, siia kirbupessa ma ei heida. Kobin parem kambrisse pererahva abieluvoodisse. Kui väljas on kuulda midagi kahtlast, siis aja mind kohe üles, ja ära sa mine küla peale kiitma, et mina olen siin, muidu saad kuuli silmade vahele!"

Seda ütelnud, kobis Kai kambrisse ja mina jäin tuppa kukalt kratsima. Ma mõtlesin, et nüüd jõuavad punatsed varsti Kestverre ja mina istun siin, käed rüpes. Kui ometi saaks kuidagi Kestvere rahvast enne hoiatada. Aga hobuseid ei ole enam kodus ja jala ei jõua inimene isegi metsateid kasutades enne Kestverre, kui jõuavad sinna punatsed oma autodega.

Õues haukus ja kiunus Pollu ja mulle tuli meele äkki hea mõte. Koer oli ju alles mõne päeva eest toodud Kestverest ja sinna kippus ta kangesti tagasi. Ma mõtlesin, et kui nüüd koer ketist vabastada, siis jookseb ta otsemat teed Kestverre ja on kindlasti enne punatseid seal. Pollu võiks nii oma kodunurga inimestele teha suure heateo.

Ma otsisin siis lauasahtlist liiatsi ja tüki paberit, millele kirjutasin järgmised sõnad:

„Punased tungivad täna öösi Karunõmme metsa kaudu Kestvere asunduse kallale. Olge valvel!"

Ma ei saand kirjale veel punkti taha pannagi, kui Korjundi Kai seisis äkitselt mu selja taga ja küsis: „Mis asja sa, vanamees, siin maalid, ah?" Ta saadananahk ei olnud veel maganud ja hiilis salamahti mulle selja taha. Ma katsusin naljatada ning ütlesin: „Ma ritseldasin mõne rea oma ruudile." Kai aga kähvatas trevolbriga ähvardades:

„Kiri siia, ehk!" Nüüd oli asi juba üsna tõsine. Saa viimati ühe naise käest veel peksa Kus selle häbi ots! Ma lükkasin talle laua järsku vastu põlveketri. Kai kukkus põmdi pikali ja ma kiskusin trevolbri ta käest. Vedasin siis määratseva eide sahvrisse ja keerasin ukse lukku. Kai kisas ja sõimas puuris nõnna mis kole. Ei ole mu kõrvad kuulnd nii ropu suuga naisterahvast!

Aga ega mul olnud aega Kaie kisa kuulata. Ruttasin kohe õue ja sidusin kirja Pollu kaelarihma vahele. Lasksin siis koera ketiotsast lahti ja ütlesin: „Nüüd, Pollu, näita, mida sa võid. Jookse ruttu koju!"

Koer pühkis minema nagu tuuleiil ja mu süda muutus rahulikumaks. Kui hästi läheb, siis on Pollu juba poole tunniga Kestveres. Muidugi ei julgenud ma nüüd enam toas olla. Hiilisin koplisse ja ootasin. Kord oli Kestvere poolt kuulda ägedat laskmist, siis jäi aga jälle kõik vaikseks, ja ma ei teadnud, mis sündis seal kaugel metsa taga.

Enne hommikut tulid punatsed tagasi. Neid tuli ainult üks autotäis. Neli autotäit oli aga neid läinud. Komandör oli kadunud ja politruki pea sidemes. Polnud kahtlust, et Pollu oli mu sõnumiku korralikult kohale viind ja punaväelastele anti Kestveres tubli saun. Punatsed ei jäänd siis enam ka Palumetsale peatama, vaid kihutasid siit edasi, sest sakslased olid neil kannul."

„Aga mis sai Korjundi Kaiest?" küsisid metsatalgulised. Sander süütas piibu ja vastas: „Politruk laskis ta meie õues maha, süüdistades Kaie äraandmises. Kai katsunud küll seletada, et süüdi olevat mina, aga haavatud politruk olnud nõnna vihane, et pole lasknud Kaie üldse rääkida."

J. Okand

KULTUURIELU

Vanemuine lõpetas hooaja rahuldavalt

Tuleva hooaja repertuaar

Lõppenud teatrihooaega algas Vanemuine mitmeti raskes ja teatrikunstilist arengut pidurdavas olukorras. Kuigi teatril polnud sõja läbi kaotusi varanduslikus osas, hõrendas punane aasta tunduvalt näitlejaskonna koosseisu ja kunstilist personaali.

Kuni 15. novembrini, mil määrati Vanemuise direktoriks kunstnik A. Eller, töötas teater näitlejaskonna isetegevuslikul juhtimisel. Sellega suudeti hoida küll koos kunstilise ja tehnilise personaali põhikaader, kuid hoogsaks kunstipingeliseks teatritööks oli järelejäänud koosseisu jõud vähene.

Kuna hooaeg kõigis teatreis oli juba alanud, ei olnud võimalik koosseisu täiendamine ka edaspidi. Nii jäigi Vanemuine kuni hooaja lõpuveerandini kunstilise juhita, kasutades külalislavastajatena Tallinna teatrite näitejuhte, kelledest möödunud hooajal töötasid lavastajatena Vanemuises Agu Lüüdik, Eino Uuli ja Enn Toona.

Nõnda suudeti siiski hooaja vältel välja tuua 8 uuslavastust ja uues ümberkohenduses anda 4 lavastust. Korraldati ka mitmed kirevad õhtud ja anti sümfooniakontserte.

Kuigi teater töötas küllaldase täiskoormisega ja publiku osavõtt etendustest oli eriti elav, ei olnud aga teatri kunstilised saavutused kõige kõrgemad.

Alates maikuust, mil määrati Vanemuise peanäitejuhiks Enn Toona, võidi asuda kindlakäelisemale teatri juhtimisele ning ettevalmistuste tegemisele uueks hooajaks.

Järgneval hooajal kavatseb Vanemuine anda kaheksa sõnalavastust, kolm ooperit, kaks operetti ja kaks balletietendust. Üldjoonis on tulevase hooaja repertuaarivalik kindlaks määratud ja näitlejaskonna lõplik komplekteerimine otsustamisel.

Sõnalavastuste alal on avatükiks valitud A. Mälgu ja A. Särevi „Taeva palge all" Enn Toona lavastusel, kuna esimese muusikalavastusena toob Eino Uuli lavale Puccini ooperi „Boheem". Järjekorras teise sõnalavastusena tuleb ettekandele J. Kunderi „Kroonu onu".

Uute algupäranditena on ette nähtud Hugo Raudsepa „Läbi karide" ja Aug. Mälgu „Lõunatuule" teine osa. Ka on lootusi mõne uue algupärase noorsoonäidendi saamiseks.

Klassilistest sõnadraamadest tuleb lavastamisele H. Ibseni „Võitlus trooni pärast", Goldoni „Kahe isanda teener", A. Kivi „Nõmmekingsepad" ja Grabbe „Hannibal".

Veel on kavas saksa kirjaniku Sellnicki komöödia „Tütarlaste paradiis" ja Heino Vaksi noorsoonäidend „Tuutulinna moosekandid".

Ooperilavastusteks on valitud Donizetti „Don Pasquale" ja E. Aava „Vikerlased". Operettidest on kavas Zelleri „Linnukaupleja", Straussi „Mustlasparun". P. Ardna „Tütarlaps kodumaata" ja Stolze „Kui õitsevad kannikesed". Balletietendustena lavastab Ida Urbel Mozarti „Rohelise flöödi" ja uue algupärase balletina tuleb esiettekandele Ed. Tubina „Kratt".

Näitlejaist lahkuvad Vanemuisest ning siirduvad A. Mälton ja E. Pärn — Estoniasse ning J. Jürgo Eesti Draamateatrisse.

Uuteks näitejuhtideks tulevad juure endine Endla teatrijuht E. Lemmiste ja K. Ader, kes ühtlasi jääb ka teatri diktsiooniõpetajaks. Peale Enn Toona tegutsevad veel näitejuhtidena A. Viir, assistendina ooperilavastustes R. Alari ning külalislavastajana Eino Uuli.

Näitlejaskonda täiendatakse mitme uue lavajõuga ning võib julgesti loota, et Vanemuise kunstiline suutlikkus kasvab uuel hooajal senisest tugevamaks.

Kunsti kevadnäitus uuesti avatud

Täna, teisipäeval, kell 11 avatakse Kunstihoones uuesti kevadine kunstinäitus, mis vahepeal oli suletud.

Näituse kataloogist on ilmunud uus trükk, nii et igal näituse külastajal on võimalik seda jälle saada.

Loengud punase aasta rahvaluulest Viljandis

Praegu viibib Viljandis mag. phil. E. Päss Tartust, kes annab viljandlastele soome keele kursusi. Hr. Päss, viibides Viljandis, on astunud kontakti isikutega ja asutustega, kes on hakanud koguma nn. „punase aasta rahvaluulet" — s. o. rahvasuus tekkinud pilkelaule enamlaste kohta. Mag. Päss on vastavaid kogumisi teinud üle kogu Eesti, Viljandis on ta aga saanud eriti rikkalikke lisandeid senisele kogule. Sõlmides vastava leppe kohaliku „Puhkus ja Elurõõmu" osakonnaga, on mag. Päss nõustunud oma esimesi avalikke loenguid teemal „Punase aasta rahvaluule Eestis" pidama Viljandis. Ette on nähtud kaks loenguõhtut.

Fritz Höger 65-a.

12. juunil pühitses Fritz Höger, Hamburgi Tšiili-maja ehitaja, oma 65. sünnipäeva. Ta asus Hamburgi elama sajandi vahetusel, kus ta järgnevail aastakümneil oma paljude kaunite ehitustega suunas linna arhitektoonilist kujundamist tüüpilise alam-saksa ilme vaimus. Mönkebergi tänavale ehitatavad bürooehooned andsid Högerile võimaluse teatava büroo-ehituste stiili väljaarendamiseks. Tuntud Tšiilimaja kõrval on ta tähtsamaid ehitusi Hamburgi-Ameerika liini administratiivhoone. Hamburgi pilvelõhkuja ja Rüstringeni raekoda. 1909. a. avaldas Höger koos Paul Bröckeriga teose Hamburgi ärimajade arhitektuuri üle

Raadio

LANDESSENDER REVAL

Kolmapäev, 17. juuni

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 I hommikukontsert (hpl.). 6.45 Võimlemine. 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Päevauudised 7.30 II hommikukontsert (hpl.). 8.45 Päevauudised. 9.00—9.10 Päevauudised saksa keeles. 12.00 Väikesi avamänge (Ringhäälingu ork., juh. P. Nigula). 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.40 Lõunamuusika (Ringhäälingu ork., juh. P. Nigula). 13.45 Päevauudised. 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.15 Helisev ajaviide (hpl.). 15.00 Sõjajõudude ülemjuhatuse teate aeglane kordamine (saksa k.). Muusika (hpl.). 15.45 Eesti rahvaluule-kogumise kõrgperioodist (K. Korsen). 16.05 Muusika pärastlõunaks (hpl.). 16.40 „Näkineid", J. Lattiku lühijutustus (R. Andre). 17.00 Päevauudised saksa keeles. 17.15 Kevadele (hpl.). 18.00 Eesti koorilaule (hpl.). 18.30 Aja kaja. 19.00 Ülekanded saksa keeles. 20.15 Saksa sõduri tund (kirev õhtu Ringhäälingu tantsukapeliga ja solistidega). Vaheajal k. 21.00: Päevauudised. 22.00 Päevauudised saksa keeles. 22.15 Solistide-kontsert (E. Avesson, klaver, H. Laan, viiul, ja A. Karjus, tšello). 23.00 Öömuusika (hpl.) 24.00—0.15 Päevauudised saksa keeles.

(5.00—0.15 lainel 410 m. peaselle 8.45—8.10 ja 12.45—23.00 lainel 312 m)

Solistidekontsert ringhäälingus

Kolmapäeval kella 22.15—23 on kavas solistide-kontsert, milles esinevad Elsa Avesson (klaver), Herbert Laan (viiul) ja August Karjus (tšello). Pikema helitööna on kontserdi kavas E. Griegi sonaat viiulile ja klaverile, op. 13, G-duur.

Mälestussaade Saksa lendursangarile Max Immelmannile

18. juunil 1916 suri saksa võitluslendur Max Immelmann kangelassurma läänerindel. Tema mälestuse auks kuulete ringhäälingus saate „Max Immelmann — unustamatu saksa lendur-sangar". Saade toimub 18 juunil kell 16.45 ja on eestikeelne.

Estonia teater

Teisipäeval „CARMEN". Peaosades: E. Vaarman, H. Kaasik, A. Christiansen (külalisena), Ia Uudelepp. Homme, kesknädalal „ONUPOEG BATAAVIAST" saksa keeles. Neljapäeval „LÕBUS LESK" eesti keeles. Reedel „ÕITSEV MERI".

Väljaandja: Haridusdirektoorium
Trükitud Majandus- ja Transpordidirektooriumi trükikäitise (end. Tall. Eesti Kirjastus-Ühisuse) trükikojas

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU